

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 3
 Telefon 3122 3123 3124
 3125 3126
 Inzeratni oddelki: Ljubljana, Selens-
 burgova ul. — Tel. 3492 in 3493
 Podružnica Maribor, Grajski trg 7
 Telefon 31 2455
 Podružnica Ljubeč, Kamenova ulica 2
 — Telefon 31 190
 Podružnica Jesenice, Pri kolodvoru
 št. 100
 Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
 cesta št. 12
 Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
 gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo

Ljubljana, Knafljeva ul. 3. Telefon
 št. 3122 3123 3124 3125 in 3126
 Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhaja
 vsak ponedeljek zjutraj — Na-
 prejemana Din 5 — po razpisal-
 nih dostavljena Din 6 — mesečno.
 Maribor, Grajski trg št. 7. Telefon
 št. 2455
 Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 40
 Rokopisi se ne vračajo — Oglaš-
 tarifu

Na pragu usodnega razpleta vojne

Ves anglosaški svet pričakuje z na jvečjim zanimanjem odločilne Rooseveltove besede o vojni — V Rimu prav resno napovedujejo odločilni obračun z Anglijo

Washington, 29. dec. AA. (DNB). Ameriški predsednik Roosevelt bo govori na radio po radiu in sicer v Beli hiši ob 21.30 po ameriškem času.

Washington, 29. dec. br. (Ass. Press). Po vsej Ameriki je zavladala silno zanimanje za novoletni govor predsednika Roosevelta, o katerem napoveduje današnji listi, da bo odločilnega pomena za nadaljnji razvoj vojne, ki divja na štirih kontinentih. Predsednik bo govoril danes ponoči ob 3.30 po srednjeevropskem času. V Beli hiši so večerj ves dan intenzivno pripravljali ta govor in zbirali vse mogoče gradivo za predsednika. Milijoni Američanov, Angležev in pripadnikov drugih narodov bodo prisluhnili besedam ameriškega državnika, ki jih bodo oddajale vse ameriške pa tudi mnoge drugih radijskih postaje.

Vsi pričakujejo, da bo predsednik Roosevelt ob tej priliki govoril ne le o vsestranski ameriški pomoči Veliki Britaniji, marveč tudi o dokončnem stališču Zedinjenih držav do evropskega konflikta in vseh ostalih sporov, tudi onih na Daljnem vzhodu, ki so se po zadnjih diplomatskih dogodbah letošnje jeseni združili v eno samo veliko vojno katastrofo.

Zanimiva je v tej zvezi anketa, ki jo je priredil svetovno znani Gallupov zavod za raziskovanje ameriškega javnega mnenja o stališču Američanov do vojne v Evropi in do ameriške pomoči Veliki Britaniji. Zavod je zastavil pripadnikom raznih slojev v vseh Zedinjenih državah vprašanje, ali naj Zedinjene države pomagajo Veliki Britaniji do zmage celo za ceno lastnega vstopa v vojno. Povprečno 60 odst. vseh konsultiranih ljudi je potrdilo na to vprašanje. Podrobni rezultati so bili: 50% na zapadu in v osrednjih ameriških državah, 55% v severnih državah, 54% v srednjevzhodnih državah, 70% v južnih in 75% v vzhodnih državah.

Washington, 29. dec. AA. (Reuter). Nočeni govor predsednika Roosevelta bo potekal okrog 50 milijonov ljudi. S tem govorom se bo predsednik Roosevelt obrnil do ameriškega naroda glede pomoči Veliki Britaniji. Roosevelt bo začel govoriti ob 2.30 po Greenwichu. Večraj je pripelo iz vseh krajev države v Washington

veliko število resolucij, brzojav in zahtev. Po izjavi Rooseveltovega tajnika Earlya se Američani teh brzojav energično zavedajo in za odločilno politiko pomoči Veliki Britaniji. Izmed istihna propaganda je celotna in energična bi okrepila opozicijo proti politiki pomoči, in se pri tem poslužuje čustev tistih, ki se bojijo vojne. Tisk ostro kritizira postopanje male izolacionistične skupine v senatu. Listi, ki so se v zadnjem času nagibali k izolacionistični politiki, so večraj ostro napadli tiste Američane, ki so hoteli zaščititi sile osi. List »New York Herald Tribune« rše v svojem uvodniku, da se je druga svetovna vojna šele začela in da bo Nemčija napadla čim bi se pokazala ugodna prilika, da bi uspela. Zato je pomoč Veliki Britaniji nu-

no potrebna, pravi list, in je nesmiselno vsako nadaljnje razpravljanje o njej.

Pravi razlog berlinskega pakta

Turin, 29. dec. AA. (Stefani). »Stamoa« razpravlja o politiki predsednika Roosevelta, da se Zedinjene države zapli v vojno in pravi da je stališče osi glede možnosti novem jasno in da je bil prav zaradi tega sklenjen trojni sporazum.

Povratak ameriškega poslanca v Rim

Washington, 29. dec. AA. (DNB). Ameriški veleposlanik v Italiji Phillips je izjavil, da bo v torek s hidroplanom »Clipper« odpoval preko Lizbone v Rim.

„Zmagali bomo mnogo prej, kakor mislijo“

Značilna napoved predsednika italijanske vlade o bližnjih vojnih dogodkih — Angliji bi mogla pomagati le takojšnja ameriška intervencija

Rim, 29. dec. br. (SDA). Božični govor in poslanice vodilnih nemških državnikov so zbudile v tukajšnjih političnih krogih največjo pozornost. Italijanski listi so tolaščili besede maršala Brauchitscha, maršala Göringa in propagandnega ministra Göttelea, kakor da se bo sedaj kmalu začel veliki napad na Veliko Britanijo. Posebno veliko pozornost je v tej zvezi zbudil članek, ki ga je objavil propagandni minister dr. Göttele predvečerašnjim v glavnem glasilu narodnosocialistične stranke »Völkischer Beobachter«, v katerem je ob koncu dejal: V enem izmed teh dni se bodo polagali računi in Anglija se bo znašla nasproti naši trdi realnosti.

V pričakovanju velikih dogodkov, ki se bodo po sodbi italijanskih političnih krogov in listov vrstili z bliskovito naglico ob pričetku prihodnjega leta, je uči-kovala kakor senzalna izjava, ki jo je dal ita-

lijanski ministri predsednik Mussolini večraj milanskemu prefektu, da jo sporoči prebivalstvu Milana, največjega industrijskega središča v Italiji.

»Recite Milančanom,« je dejal, »da bomo zmagali mnogo prej, kakor mislijo.«

Rimski diplomatski krogi spravljajo to izjavo v zvezo z znanim govorom maršala Brauchitscha in z izjavami drugih nemških vojskovedov in državnikov. Splošno prihvačje do zaključka, da je treba računati že v najbližjih dneh z dopadki največjega pomena in daljnosežnosti, ki bodo odločilni za nadaljnji razvoj vojne. V teh krogih naglašajo, da je Anglija mislila, da bo zgolj s pomočjo ameriške industrije obvladala vse težave, ki jih ji povzroča sedanja vojna, toda ti računi so bili napačni. Za Anglijo je postala takojšnja ameriška intervencija v kakršni koli smeri že absolutno potrebna.

Na vsak način je računati v bližnji bodočnosti z odločilno fazo vojne. Ni še znano, kje bo prišlo do usodnega spada, verjetno pa je, da se bo borbe ne bodo omejele le na eno fronto. Najverjetneje je, da bo vojna sedaj dejansko prenečena na angleške otoke, da pa se bo hkrati skušala izširiti odločitev tudi v Afriki.

Nemci nameravajo zavzeti Irsko?

New York, 29. dec. o. Iz Anglije so pripadle vesti, ki kažejo, da se Nemci pripravljajo na vpad v Irsko. Nemci naj bi okupirali Irsko v okviru posebne letalske in pomorske akcije, ki bi imela svoje izhodišče v Norveški. Prav zaradi tega so v zadnjem času angleška letala še prav posebno hudo bombardirala nemška letalska in pomorska oporišča v Skandinaviji. Poročevalci agencije »Associated Press« potrjujejo, da v Angliji povsem resno računajo z nemško invazijo v Irsko, ki naj bi Nemcem omogočila Anglijo dočeti odrezati od Zedinjenih držav.

Države osi odklanjajo kompromisen mir

Rim, 29. dec. AA. (Stefani). List »Popolo di Roma« zavrača manevre, podvz te v smislu možnosti miru, ki bi bil sklejen na pravični in pametni podlagi. Ti manevri streme na eni strani za tem, da se oslabi vojaška odločnost osi, na drugi strani pa za tem, da se izkoristi neuspeh poizkusov za pritegnitev Amerike v vojno. Os ne more zaupati nobni ameriški pobudi za mir, ker ve, da je prav Wilsonov mir povzročil sedanjo vojno. Na drugi strani sta Italija in Nemčija v totem moralnem in vojaškem položaju, da morata samo odklanjati kompromisen mir, ki bi bil koristen samo za demokracije, ki so izključno odgovorne za vojno. Sedanja vojna je spor med dvema svetoma, ki se izključujejo in se med sabo ne poznata. Tu ni mesta za nikakšen kompromis. Gre za zmago ali smrt, toda mi smo prepričani v zmago in odločeni, da zmagamo z naj ušimi žrtvami in proti vsaki sili, zahtevajo list.

Omejitev železniškega prometa v Rumuniji

Bukarešta, 29. dec. br. (SDA). Davi je rumunska generalna železniška direkcija objavila, da bo s 1. januarjem skrajšala vsa železniška potniška promet za polovico. Začasno bo ukinjenih večje število vlakov. Kot razlog za ta ukrep je navedla neugodno vreme. Obenem je prebivalstvo pozvala, naj na minimum omeji uporabljanje železnice za svoja potovanja.

Izgon madžarskega novinarja iz Bukarešte

Bukarešta, 29. dec. AA. (DNB). Zastopnik madžarske telefonske agencije v Bukarešti je bil izgnan.

Finska vladna kriza

Helsinki, 29. dec. br. (SDA). Pekonen, ki mu je prezident Ritty večraj poveril mandat za sestavo nove vlade, svoje naloge še ni izvršil. Že večraj in danes ves dan se je pogajal z zastopniki političnih skupin. Jutri bo svoje razgovore nadaljeval. Kakor se je zvedelo, danes ni mogel pridobiti za sodelovanje zastopnikov socialistične stranke ter švedske marjine. V Helsinkih so se danes razširile celo govorice, da bo Pekonen vrnil mandat.

Najstarejši finski samostan pogorel

Helsinki, 29. dec. AA. (DNB). Zrni samostan v Patsamu, ki je bil eden izmed najstarejših na Finskem, je sredi pogorel.

Štednja z milom na Danskem

Kodani, 29. dec. AA. (DNB). Ministrstvo za trgovino je izdalo odredbo, po kateri se bo s 3. januarjem uvedla stroga štednja uporabe mila.

Huda zima v Španiji

Madrid, 29. dec. AA. (Havas). Po vsej Španiji je zavladal hud mraz, ki ne pusti. V Barceloni sta zmrznila dva človeka. V Alicantu, kjer temperatura še ni padla pod ničlo, odkar pomnijo, je sedaj padla na —4 C. Tudi v Cordovi je hud mraz.

Katastrofa na vihar

New York, 29. dec. AA. (DNB). Med zadnjo strašno nevihto, ki je divjala v Floridi in v Mehikano zalivu je bilo ubitih 40 ljudi, več sto pa ranjenih.

Hudi napadi na nemška oporišča ob Kanalu

Angleška letala so v soboto ponoči tri ure bombardirala nemške postojanke na francoski in nizozemski obali

London, 29. dec. br. (Reuter). V pretekli noči so angleški bombniki izvršili enega svojih najhujših napadov na luke, letališča, postojanke težkega topništva in druga oporišča nemških sil ob francoski in nizozemski obali. Najhujši je bil napad na Lorient, oporišče nemških podmornic, ki operirajo na Atlantskem oceanu. Poleg tega so angleški bombniki, kakor beleži letalsko ministrstvo v svojem komuniciju o teh operacijah, intenzivno bombardirali tudi rafinerije petroleja in razna skladišča v Rotterdamu in Anversu.

Opazovalec agencije Reuter je sredi noči po telefonu sproti javljal o učinkih teh angleških napadov na luke onstran Kanala, ki jih je opazoval kakor na tisoče drugih ljudi z angleške strani Rokavskega preliv. Na stočine in stotine bomb, je poročal, eksplozivna sekunda za sekundo v francoskih »invazijskih lukah« in okrog postojank nemškega daljnostrelnega topništva. Od Calaisa do Boulogneja žari nebo od neprestanih eksplozij angleških bomb. Z one strani Kanala se čuje nepretrgano grmenje in detonacijski eksploziji grahat in nebo je nad francosko obalo kakor posejano z vedno novimi zvezdami. Snopi žarometnih žarkov svigajo preko neba in iščejo angleške bombnike, a zaman. Komaj je prva eskadra opravila svoje delo, ji je sledila druga in njen napad je bil še hujši od prvega. Tri ure so trajali napadi ki so morali povzročiti silno razdejanie

Angleško uradno poročilo

London, 29. dec. br. (Reuter). Letalsko ministrstvo je popoldne objavilo naslednji službeni komunikate o letalskih napadih v pretekli noči na nemška oporišča in luke v zapadni Franciji, Belgiji in Nizozemski:

Skupine britanskih bombnikov so v pretekli noči intenzivno napadle rafinerije in benecinske tanke v Rotterdamu in Anversu. Bombardirani sta bili invazijski luki Boulogne in Cherbourg. Oporišče nemških podmornic v Lorientu je bilo ponovno napadeno, tako da je doživelo od četrtika do danes že pet letalskih napadov. V Lorientu je v pretekli noči nastal ogrožen požar. Eskadre angleških bombnikov so uspešno vvrele svoje naloge kljub zelo neugodnim vremenskim razmeram. Dve angleški letali se ni sta vrnila na svoje oporišče.

London, 29. dec. AA. (Reuter). Letalsko ministrstvo in ministrstvo za javno varnost sta noči izdala naslednja poročila: Danes je bila sovražniška delavnost v zraku nad Anglijo slabša. Bombe so padale na neko mesto ob morju v grofiji

Suffolku, kakor tudi na dve mesti ob morju v grofiji Kent. Te bombe so poškodovale nekaj stanovanjskih hiš, toda o žrtvah ne poročajo.

Nemški letalski napad v južni Angliji

London, 29. dec. br. (Reuter). V svojem današnjem skupnem komuniciju belizita letalsko in notranje ministrstvo, da so v pretekli noči večje skupine nemških bombnikov v valovih napadale in bombardirale neko mesto v južnovzhodni Angliji. Napadi so trajali nekaj ur. Na več krajih so izbruhnili požari, ki jih je bilo pa mogoče kmalu spraviti pod kontrolo in pogasiti. Eksplozivne bombe so razdelele in poškodovale nekaj poslovnih in stanovanjskih hiš. Število človeških žrtv je bilo neznan.

Spopad na Atlantiku

Napad nemške vojne ladje na angleški konvoj Nemška oborožena trgovska ladja »Baden« potopljena

London, 29. dec. br. (Reuter). Admiraliteta je dopoldne objavila komunikate o pomorskem spopadu, ki se je pripetil na božični večer na Atlantskem oceanu, kjer je sovražna vojna ladja napadla britanski konvoj, ki je bil močno zavarovan s skupino angleških vojnih ladij, v kateri je bila tudi angleška 10.000-tonska križarka »Berwick«. Spopad, ki je potekel v prav kratkem času, se je končal uspešno za angleške vojne sile.

Komunikate admiralitete pravi, da je sovražna vojna ladja sredi noči pričela streljati na konvoj in je zadelo neko ladjo v njem, ki pa je bila le malo poškodovana. Brčkone je napadel menil, da so angleške trgovske ladje brez oboroženega spremstva, nenaadno pa so se mu približale angleške pomorske vojne sile, ki so spremljale konvoj. Nemška ladja se je v vsej naglici oddaljila, toda angleške vojne ladje so jo v precejnji razdalji od konvoja dohiteli. Težka granata je zadelo nemško ladjo v sredo in jo močno poškodovalo. V borbi je bila zadeta tudi angleška križarka »Berwick«, poškodbe na njej pa so lažje značaja in je ostala še nadalje sposobna za borbo.

Malo pozneje so angleške vojne ladje našlele na nemško oboroženo trgovsko

Nemško vojno poročilo

Berlin, 29. dec. br. Nemško vrhovno vojno poveljstvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Nemške nadvodne vojne sile poročajo o uspešnem napadu na močno zaščiteno konvoj na severnem Atlantiku. Poročilo se jim je potopilo s topovskimi streli in torpedi 6000-tonski parnik, močno poškodovati še drug parnik, v krajšem boju pa večkrat zadeti s težkimi topovskimi izstrelki sovražno težko križarko v sestavi močnih zaščitnih bojnih sil, tako da je nasprotnik prekinil borbo. Naše bojne sile niso dobile nobene poškodbe.

Podmornica pod poveljstvom korvetnega kapitana Stockhausena je sporočila, da je na daljnem potu potopila skupno 46.000 brutto reg. ton sovražnih trgovskih ladij. V oboroženih izvidniških poletih so odvrtili večraj bojna letala bombe na pristanišče naprave v Southamptonu.

V poslednji noči so napadle slabše formacije bojnih letal z bombami neko pristanišče mesto na angleški obali Kanala.

Na nemško ozemlje ni bila v pretekli noči vržena nobena bomba. Bombardiranje nezasedenega ozemlja ni povzročilo nobene posebne stvarne škode. Protiletalsko topništvo je sestrelilo eno sovražno letalo.

ladjo »Baden«. Ko je njena posadka spoznala, da ji ni rešitve, je ladjo zapustila in jo zažgala. Kljub požaru na ladji se je večje število angleških mornarjev povzpelo na njo, da bi požar pogasili in rešili ladjo. Njihovo delo pa je ostalo zaman. Angleške vojne ladje so nato z nekaj streli nemški parnik potopile. Brčkone je bila njegova naloga zalagati malo prej napadeno in poškodovano sovražno vojno ladjo z živcem in vojnimi potrebščinami.

Poveljnik angleškega brodsvoja na severnem Atlantiku

Algiers, 29. dec. AA. (DNB). Uradni listi v Gibraltarju poročajo, da je imenovan za poveljnika angleškega brodsvoja na severnem Atlantiku viceadmiral Edvard Collins.

Avtomatska telefonska centrala v Skoplju

Skopje, 29. dec. AA. Ob 11. dopoldne so v novi palači poštne direkcije svečano izročili prometu novo avtomatsko telefonsko centralo. Predsednik občine je v imenu občine daroval 30.000 din telefonistkam stare centrale.

Zadnje priprave za preboj druge obrambne črte v Libiji

Angleško topništvo ruši vočno huje Bardijo, glavni stebel italijanske obrambe na robu Zapadne pušave

Kairo, 29. dec. br. (Reuter). Položaj v obmejni Cirenaiki postaja za Italijane čim dalje težji. Bardia, ki je bila določena za centralno točko druge italijanske obrambne črte na meji z Egiptom, se le še s težavo brani. Sproti ojačevano angleško topništvo obstreljuje mesto in njegovo utrjeno okolico čim dalje bolj intenzivno, oddelki angleških motoriziranih sil pa čistijo teren tudi daleč proti zapadu od Bardie, tako da Italijani ne morejo po kopnem pripeljati v Bardio niti najmanjšega ojačenja. Luka je oblegana tudi z morske strani, odkoder jo zmeraj znova obstreljujejo angleške vojne ladje s svojimi težkimi topovi.

Okoliščine v zapadni pušavi so pa v splošnem težavne. Dočevje še ni popolnoma pončalo in od juga prihajajo pogosto silni peščeni viharji, tako zvali gibli, ki so zelo nevarni motoriziranim četam. Oskriba čet z vodo je zelo težavna. Vse te težave pa v mnogo večji meri obremenjujejo Italijane, kajti Angleži so se polastili vodnjakov, ki so si jih Italijani v zadnjem času zgradili na področju med Sidi el Baranijem in Bardio. Angleži se poslužujejo tudi vodnih cistern, ki so jim jih Italijani prepustili, ko so se v naglici umikali iz Zapadne pušave v Cirenaiko.

Angleško vojno poročilo

Kairo, 29. dec. br. (Reuter). Poveljstvo angleškega letalstva na vzhodu je izdalo komunikate, v katerem pravi, da so angleška letala v noči na 27. december uspešno bombardirala Tobruk, glavno vojno oporišče v Libiji. Večraj je prišlo do hudih spopadov z italijanskimi bombniki in lovci. Z vsoto gotovostjo sta bili sestreljeni dve sovražni letali, eno tipa »S 79«, drugo tipa »Cr 42«. Brčkone je bilo sestreljeno še eno letalo tega poslednjega tipa. Štiri nadaljnja italijanska letala so bila tako močno poškodovana, da je malo verjetno, da so se vrnila na svoja oporišča. Angleška letala so se vsa vrnila na svoja letališča.

Kairo, 29. dec. AA. (Reuter). Vrhovno poveljstvo angleških čet na Srednem vzhodu poroča: V pokrajini Bardije je naš topništvo delavno čeprav italijanska posadka silbo odgovarja. V Sudanu, jugovzhodno od Kasele in vzhodno od Ga'abita naše čete uspešno vzemirajo sovražnika s pomočjo topništva.

Italijansko vojno poročilo

Rim, 29. dec. br. (Stefani). Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo davi o dogodkih v Afriki v svojem 205. službenem vojnem poročilu:

Na obmejnem področju Cirenaike ojačeno delovanje topništva in patrol okrog Bardije. V akciji so bile naše brze kolone, ki so ob sodelovanju letal v pušavi uničile nekaj sovražnih oklopnih avtomobilov. Dve torpedni letali sta napadli in s torpedi zadeli sovražni monitor in rušilec. Ena naše lovsko letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

V vzhodni Afriki delovanje topništva in konjeniških izvidniških oddelkov z obeh strani ob sudanski meji. Skupina naših lovcev je uspešno v nizkem poletu napadla in s strojnimi obstrlevala sovražne motorizirane čete. Nekaj avtomobilov se je vnelo. V spopadu s 5 angleškimi lovci tipa »Gloucester« so bila štiri sovražna letala sestreljena. Sovražna letala so bombardirala nekaj krajev v Abesiniji, ne da bi povzročila kako škodo. Ena naše letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

Pripravljenost egiptске vojske

Beirut, 29. dec. AA. (DNB). Iz Kaira javljajo, da je egiptski minister za drža na obrambo odredil, naj se do nadaljnjega obdrži pod orožjem podčastniki in vojniki, ki im meseca januarja počnejo 6 mesecev. Po vsej priliki jih bodo obrzali pod zastavo še šest mesecev. Ta na edva va ja tudi za častnike, ki dobe meseca jan a pravico do pokojnine ali pa jim je bila odobrena ostavka iz zdravstvenih razlogov.

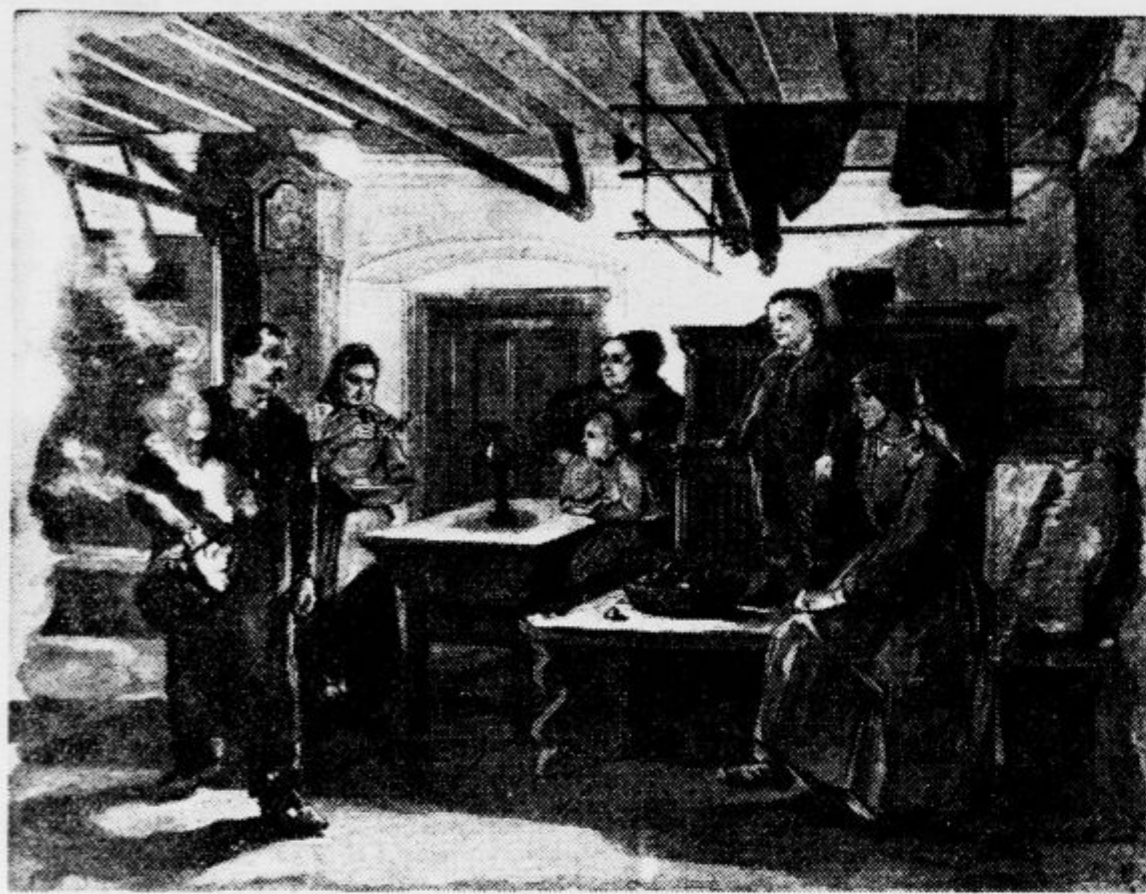
Komisar za vojno gospodarstvo v italijanski vzhodni Afriki

Rim, 29. dec. AA. (DNB). Abesinjski poveljnik je podpisal uredbno, s katero se ustanavlja položaj vrhovnega komisarja za vojno gospodarstvo v italijanski vzhodni Afriki. V njegovo področje spada organizacija prehrane ljudstva in razvijanje pomembnih važnih industrijskih izdelkov za potrebe državne oborožene sile in prebivalstva. Razen tega je vrhovni komisar za vojno gospodarstvo najvišja nadzorna oblast za vsa gospodarstva pod etjo, ki so važna za državno obrambo. Za vrhovnega komisarja za vojno gospodarstvo v italijanski vzhodni Afriki je bil imenovan senator Ga'parini. Dodeljen mu je glavni svetovalec odbor za vojno gospodarstvo, v katerem so po svojem položaju na čelu štaba vojske, načelnik štaba letalstva in načelnik admiralskega štaba pomorskih sil v italijanski vzhodni Afriki. roler njih na še pomočnik glavnega razvijanja in upravljanja štabe stranke za italijansko vzhodno Afriko.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Sveti večer Jurija Šubica

Zanimiva drobtina iz domače umetnostne zgodovine — velikemu mojstru v spomin

Kadar koli vidim znamenito sliko Jurija Šubica o kadilu na predvečer božičnih praznikov, se mi obudi spomin na božične počitnice, med katerimi sem preživel pred 52 leti nekaj ur v veseli njegovi družbi v Poljanah.

Tedaj je bil naš umetnik zaposlen z deli za knjigo »Avstrija v besedi in opisu«. Izbral si je običaje in navade iz svojega rojstnega kraja, ki so v navadi za božič in veliko noč. Doma, v rojstni hiši, prav za prav v očetovi hiši — kajti oba umetnika Janez in Jurij, sta bila rojena še v stari, preprosti hiši pod slamnato streho — je risal in slikal »velikonočni žegens«. V pletenem jrbasu je bil naložen kolač, potica, pečeni štruklji in na vrh tega nekaj rdečih pirhov ter par koreninice hrena. Na strani jrbasa je bil privrhan bel prt, s katerim je gospodinja pokrila jrbas, preden so ga odnesli v cerkev k blagoslovu. Bil sem ta čas skoraj sleherni dan pri njem, opazoval sem ga ter se čudil in divil nje-

govni spretni umetnosti. Med odmorom, pa tudi med delom je vedno vedel omeniti kaj zanimivega iz slikarstva in med drugim tudi kako šaljivo opazko, posebno še glede lepih deklet.

Poleg tega smo prebrili nekaj prav vseh večerov v znani Vidmarjevi gostilni v pozno noč. Bil je vedno najboljše razpoložen. Vse božične praznike, posebno prve — kakor se spominjam, imeli smo kaj mило, gorko zimsko vreme, tako da smo hodili brez zimskih sukenj — smo bili skupaj. Sv. Štefana dan je bilo, dan godu njegovega pokojnega očeta, ko sem se popoldne oglašil v hiši, da ga pozdravim. Malce me je pridržal, da se je oblekel, in sva šla k Vidmarju. Šel je brez zimskih sukenj. Med potoma je še pripomnil:

»No, danes ga bomo pa že malo bolj potegnili!«

In res smo ga potegnili v pozno noč, precej čez polnoč. In takih večerov je bilo še več tistih deset dni.

No, in Vidmarjevo hišo si je izbral tudi za sliko o kajenju božičnih praznikov. Seveda je sliko povzel pri belem dnevu. Soba, kakor je razvidno že iz slike, predstavlja veljavo stare, mogočne kmetake hiše, kar je tudi bila. Na levi strani pod stensko uro, se je nahajala velika kmetaka javorova miza. Okrog te je posedala boljša družba in daljni gostje, ki so prihajali v Poljane na obiske ali kakor že. Ob tej mizi se je uganila maršalkata resna, pa tudi šaljiva in ljubavna zadeva ter se tu in tam igralo za občutne denarce.

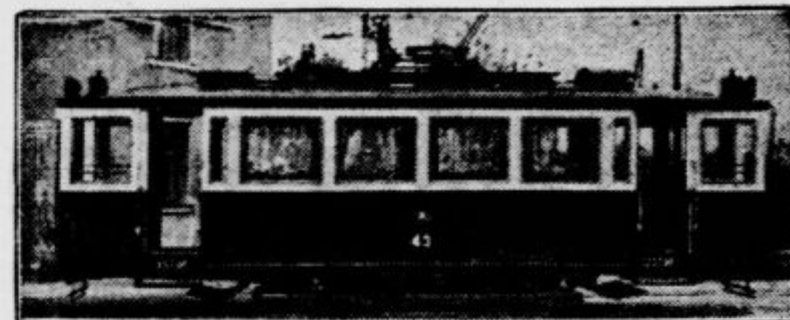
Danes ni več ne ure na steni ne te javorove mize ne »mentrge« pri peči za peko, ob kateri je na sliki zbrana Vidmarjeva družina, niti stare peči, ki se nahaja na sliki.

Kadilec ni tedanj gospod Janez Cadež, ampak prvi hlapec Ernest, po domače Geriha. Znan ribič in lovec. Mladenka, ki za njim kropi, je uslužbenka Anka, ki je opravljala tudi posel natakarice. Pošteno, sicer pobožno dekle, ki ni raznašala kakih čenč o dogodkih in gostih iz hiše.

Zadaj za mentrgo, pri vratih v stransko sobo, sedi domača gospodinja Helena, ki je po očetu dobila to veliko v Poljanah največje domovanje in se je kot dekle pisala Inglič. Bila je izobražena žena in izborna kuharica, kar bi vedel potrditi stari Jean Schrey kot velikokratni gost te hiše v Poljanah. Za mentrgo sedi najmlajša hčerka, lepa blondinka Albina, ki je tudi že davno umrla. Sprejaj na klopi stoji štiri, petletni sin Janko. Temu je pripadla domačija po smrti očeta in matere. Imel je vso potrebno izobrazbo za vodstvo take veljavne in velike domačije, a se ni znal prav lotiti, še manj voditi. Bila je prodana, sam je moral k vojakom, od katerih je pobegnil v Ameriko pred več kot tridesetimi leti in od tedaj ni nobenega sluha več za njim. Poleg njega sedi njegova varuhinja stara Lenka mati one, ki kadi. Vsi so danes že mrtvi.

Tuji, letoviščarji, ki prihajajo dandanes v Poljane, dobe tu vse spremenjeno in zamnjano. Soba je ohranila še isto obliko z lesenim stropom. V tej veliki sobi so preživeli poljski slavnj rojaki, Tavčar, Šubici in še mnogo drugih dokaj veselih ur. Le spomine se vzbujajo na pretekle čase in na naše slavne može. Bil so to zadnji božični prazniki, ki jih je preživel Jurij Šubica v svojem rojstnem kraju, med svojci.

L. P.

Tip doma izdelanega voza

preglavi. Redno je v prometu 30 voz in železno rezervno predstavljajo le 3 motorni vozovi, vse pa kaže, da se razmere v do- glednem času ne bodo izboljšale. Če bi prišlo do večje prometne nesreče ali do okvare motorjev, bi utegnili za daljšo

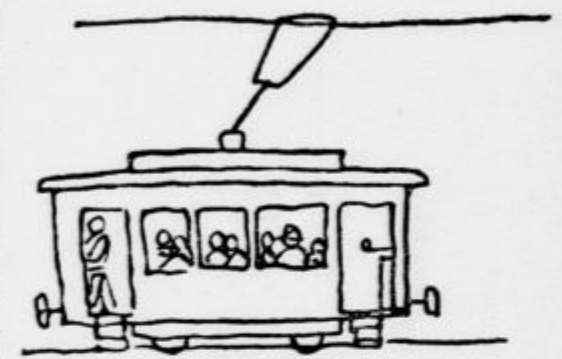
Naval v zimi

dobo izgubiti 6-minutni promet. Na spomlad bo ECZ začela graditi novo veliko moderno delavnico, in ko bo ta pod streho, bodo najprej zgradili še 2 motorna, nato pa še 14 priklopnih voz, za katere je material že deloma pripravljen. Kljub temu pa bo zlasti motornih voz še zmerom manjkalo. Tudi obstoječe proge bi se morale še izpopolniti in dograditi v dvotirne proge.

Nekako oktobra 1941 preide Maloželezniska družba po pogodbi, ki jo je za mest-

no občino sklenil takratni občinski komisar Mencinger, v last mestne občine ljubljanske. Sedanji lastniki družbe sta deloma trdka Siemens - Schuckert na Dunaju, deloma pa mestna občina. Za slednjo bi prevzem tega podjetja v lastno rezijsko pomenil obremenitev, ki bi jo mestna občina le težko zmogla. Pomanjkanje denarja, ki je že zdaj krivo za- stoju v izgradnji, bi postalo še v večji meri pereče. Treba bi bilo nekaj ukreniti, da se vozovi reši na čim boljše način. Mestna občina naj bi ustanovila novo delniško družbo, v kateri bi bila sama glavni delničar. S posredovanjem Mestne hranilnice naj bi razpisala delnice, ki bi jih mogli kupiti samo naši državljani. Glavnica te nove delniške družbe, ki bi morala ostati pod nadzorstvom mestne občine, naj bi znašala najmanj 150 milijonov d.n. Na ta način bi uprava ECZ razpolagala z zadostnim kapitalom, da bi mogla urediti vsa pereča vprašanja. Ker ne bi bila več vezana na inozemski konzern, bi mogla svobodno kupovati potrebni material po svobodni izbiri. Veselilo bi me, da bi se na moje pobude oglašil tudi kak strokovnjak, tehnik ali gospodarstvenik, da bi stvar prišla do realne rešitve.

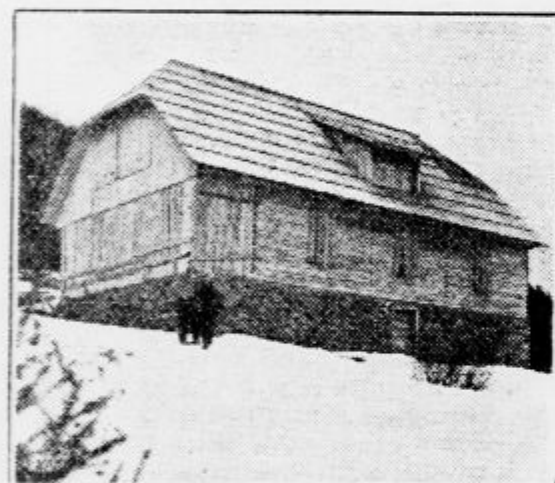
Eha.

Tudi na štajerskem — bela opojnost

Mozirska in celjska koča vabita smučarje v svoj raj

Med vsemi planinskimi višinami ki obdajajo lepo Savinjsko dolino in nudijo pozimi svoje zasnežene planote in pobočja, so smučarjem najbolj pri srcu Golti, ob-

Planinski dom na Smrekovcu

širno gorovje ob srednjem toku Savinje nad prijaznim trgov Mozirjem. Ta planinski kraj, zaključen v ogromno celoto, se boči preko vrhov Medvedjaka (1566 m), Boskoveca (1596 m), Petelinjeka, preko vmesnih dolčin, planot in pobočij v široko enoto prekrasnih smučišč, ki v širnem polkrogu obkrožajo Mozirsko kočo (1344 m). Skromna koča je priljubljeno zatočišče množice smučarjev. Od ted si utajajo smučine v širni svet planinskih smučišč, včasih pa obiščijo kar dober streljaj nad kočo v Hleviščih, veliki kotanji ki služi za vežbališče začetnikov in mojstrov.

Za dolgo smučke ture se svet tu široko odpira. Od koče se razpeza gorski greben

preko Ka'la (1329 m) v severni smeri do Smrekovca (1377 m) s planinsko kočo, ki nudi ugodno zavetje. Od Mozirske koče sem rabi smučar po drugo uro. Gorski greben se od tod nadaljuje preko vrhov Knesa, Kamna in Travnika do visoke, mogočne Raduhe (2065 m). Svet je prekrasen za smučanje, na vsakem koraku se odpira diven razgled na Karavanke s Plešivcem in Peco in na Savinjskem planini.

Mozirska koča na Goltih ni težko dostopna: 3 ure hoda iz Mozirja. Med Mo-

zirjem in Celjem oskrbuje zvezo avtobus v obeh smereh dvakrat na dan. Ugodna je tudi zveza po železnici. Z železniške postaje Smartnega ob Paki vozijo avtobusi od vseh vlakov v Mozirje, od koder se vračajo k vsem odhajajočim vlakom.

Smučarji-začetniki pa ljubijo manj napora; zanje je kaj prikladna Celjska koča, le 700 m nad morjem, dostopna v 2 urah iz Celja ali iz Laškega ob Savinji. Kočo obdajajo strma, pa tudi položna smuča terišča. Izbira po mili volji je lahka! Vabljiv je vzpon na Tošči vrh (838 m) in prijeten smuk nazaj h koči, pa tudi lepe ture: v dično gorsko vasico Svetje ali do železniške postaje Storec, od koder vozi toliko vlakov v vse smeri, da odvažajo smučarje nazaj proti domu. — Pridite smučati tudi — k nam!

Vprašanje o izpopolnitvi tramvaja

Težko boste našli na svetu problem, o katerem bi ljubljanski rajši govorili kakor o tramvaju. Zato ne bo odveč, če nudimo prostora dopisu o tem važnem poglavju našega domačega prometa, od katerega brez dvoma v veliki meri zavisi razvoj in napredek našega mesta.

Do leta 1930. je bilo na progah električne cestne železnice v prometu 14 starih, dvanajstsedeznih motornih vozil stare konstrukcije. Leta 1931. je prišlo v promet 10, naslednje leto pa še 5 lepih novih modernih voz, zgrajenih v tvornici vagonov v Slavovskem Brodu. Takrat je ECZ zgradila progo Vič - St. Vid, na kateri so začeli novi vozovi obratovati. Leta 1933. se je dogradila tako zvana krožna proga. Takrat je ECZ kupila v Opatiji za majhen znesek kompleten vozni park, obstoječ iz 15 motornih in 4 priklopnih voz. Bil je tudi že skrajni čas, da je ECZ nekaj ukrenila, saj so bili stari vozovi premajhni in prešibki in že

skoraj niso mogli več vršiti svoje funkcije.

V letu 1938. je ves tramvajski park štel 14 starih, 13 opatijskih in 15 brodskih, skupaj 42 voz. Tega leta je ECZ izgradila progo proti Sv. Križu, obnovila dolensko progo in jo podaljšala do Rakovnika. Stari vozovi, ki so v glavnem oskrbovali promet med Mestnim trgom in dolenskim kolodvorom, deloma pa so bili za rezervno in v pomoč drugod, pa so bili čezdalej manj rabni in na večne pritožbe občinstva je tehnično vodstvo napravilo načrt za 30 novih voz. Denarne razmere pa niso dopuščale izvedbe tega načrta in ECZ je nabavila samo 7 novih, tako da tvori dandanes vozni park 15 brodskih, 13 opatijskih in 7 novih, skupaj 35 voz. Tako je dandanes vozni park za 7 voz manjši od leta 1938., kljub temu da smo letos dobili še podaljšek proge od vojne bolnišnice do karmeličank.

To stanje nikakor ne ustreza potrebam in prizuveda potujočemu občinstvu, prav tako pa tudi tramvajskemu osebju velike

Druga važna naloga vojaških psov pa je

Psi v službi francoske vojske

obveščevalna služba. Vojaki, ki se vračajo z bojišč, pripovedujejo prave čudeže o uspehih psov, ki so pomagali pri obveščevalni službi. Izkazali so se zlasti kot vztrajni, zanesljivi in zelo hitri kurirji, ki so prenašali važna vojaška navodila in držali zvezo med strešnimi jarki in poveljstvom v zaledju. Ti psi so med streljanjem, med točo krogel, v največjem hrupu bomb in granat tekali po bojišču in z uspehom opravljali svojo nevarno službo. Pes ima na fronti to prednost, da ga sovražnik težje odkrije kakor človeka. Skrije se lahko v najmanjši vdolbini. Tem psom se morajo vodstva armad časih zahvaliti za prenos najbolj važnih sporočil, ki bi bila drugače terjala bog ve koliko človeških žrtev.

Vojaki psi pa imajo še drugo zelo nevarno nalogo ob času bojev na fronti: oni pomagajo postavljati telefonske zveze na fronti, kjer se kakšen vod zaradi eksplozije ali časa drugega pokvari. Na dočenojih mestih spuste v takem primeru greširanege psa, ki ima na hrbtu privezan telefonsko žico. Ko pes teče o dočeni smeri, se žica odvija. Njen drugi konec prestrzežuje potem kje na drugem koncu fronte in zveza je sklenjena. — Današnjega vojevanja si brez vojaških psov skoraj ne moremo misliti.

Tina Likopova:

Berlitz

Cene Kovač je napreden človek. Če je napreden, se pravi, da stremi za napredkom. Je pa z napredkom na vsak način združena tudi moda. In Cene Kovač ni kiv, da zaradi tega skupno z najmanj povojico somešanov divi za modnimi norostmi.

Je bilo nje dni v metropoli tistega kota naše mile domovine (kateri kot je to, nikakor ni važno) v mo i, da se je francosovalo. Kdo bi zameril Cenu Kovaču, da je tudi on Nato je prišlo v modo angleško društvo — skoraj čudno bi bilo, če bi Cene ne postal njegov član. V mo i je bila mikovna politika: Cene Kovač si je nataknil esperantsko zvezdo. Kar čez noč so ljudje ovrgli tudi to, in k-kor so pikaste krevate nadomestili s rižastimi, so se poprijeli jezika »Del bel paese là, dove si suona.« Kdo bi torej zameril našemu junaku, da si je naročil italijansko s'ovnico. No, koleca, se vrte dalje in čez par mesecev je knjaga ležala zapuščena na polici. Svet se je jel obračati proti vzhodu, ljudje pa mrlično učili se ruščine. Med prvimi se je Cene Kovač.

Ko je obupani učitelj preikusi nad njim vse mogoče metode brez uspeha in ko se je nova moda v splšno začelo, je držal že cel mesec, mu je svetoval še zadnjo možnost — Berlitzovo šolo.

Cene Kovač, ne bdi len, se o'pravi kar v prvo knjigarno na poti proti domu.

»Berlitzovo šolo, gospodična!«

»Kako prosim?« Da, takoj prosim!« in je hotela proti stopnicam v prvo nadstropje.

»Za ruščino Berlitzovo šolo!« je komaj utegnil Cene zaklicati za njo.

Minil je morda oni čas, ki mu civilizirani ljudje navadno pravijo pol ure, ko se gospodična vrne.

»Nimamo!«

»Oprostite, klanjam se!«

In Cene Kovač se je znašel na ulici. Prvi uspeh mu še malo ni vzel poguma. Čemu tudi? Knjigarna je še mlada, kako naj premre vse knjige na vesoljnem svetlu. Odpravil se je torej do druge, ki je bila nekaj hiš dalje.

»Klanjam se! Prosim, ali imate Berlitzovo šolo?« je vprašal zdaj že previdneje.

»Na žalost ne,« mu je odgovoril gospod. Cene se je znašel spet na ulici. No, da, v tej knjigarni še nikdar niso ničesar imeli,

zakaj bi imeli vprav Berlitzovo šolo? Razmišljajoč je stopil v tretjo knjigarno, ki je bila spet par hiš dalje.

»Prosim, gospodična, ali imate Berlitzovo šolo?«

»Seveda imamo,« se je vladno in vzpodbudno nasmehnila, kajti Cene Kovač je kazal najbrž precej neuguren obraz.

»Prvi ali drugi del?« je se začelbujala.

»Kako, prosim?« se je začudil Cene Kovač in menja ni prav pametno pogledal.

Prvi ali drugi del? je začelbujala iznova in hitela k lestvici.

»V ruščini Berlitz, če imate,« je komaj izdaval Cene Kovač.

»Kako? V ruščini? Ne, v ruščini pa ne!«

»Oprostite, klanjam se!«

In Cene je bil spet na ulici. Najrajši bi se smejal in ježil obenem. Kako ga more vendar izpraševati o prvem ali drugem delu Berlitz, če ta ne ve, v katerem jeziku bi ga rad? No, da, kaj bi, najbrž dekle še ni dolgo pri knjigah, in odkod naj ve, da je Berlitz izdan v vseh mogočih jezikih sveta?

Za danes je imel dovolj. Drugo jutro pa je s podvencem pogumom poskusil srečo na drugi strani mesta, v knjigarni, ki je uživala sloves v'line v mestu.

Mlad gospod mu pride nasproti.

»Imate Berlitz?«

»Da, imamo! Smem postreči s prvim ali drugim delom?«

Cene je obupno zakolobaril z očmi in se skoraj susedel v prvi fotelj elegantno opremljene prodajalne.

»Berlitz za ruski jezik!«

»Obžalujemo, nimamo!«

Zdaj pa Cene Kovač res ni vedel, pri

čem je. Če zahteva Berlitzovo šolo, mora biti po njegovem skromnem mnenju prvo vprašanje prodajalca, za kateri jezik jo želi. Škoda, da ni želel kar prvi del, da bi videl, kaj bi dobil.

Z upadlim pogumom, vendar s čvrsto voljo, da odoli zadnji modli, se je odpravil v naslednjo knjigarno.

Ta je bila res velika, založena z vsemi proizvodi svetovne literature. Vsaj tako je velel napis na vratih. Z novim pogumom je Cene vstopil. Tu bo potolažena njegova duša.

»Želite?« ga je vprašala šarmantno po- barvana gospodična.

»Berlitzovo šolo, je z upadlim glasom pojasnil Cene.

»Tako?« je dejala in stopila k sosednji polici. Naenkrat je obstala. »Za violino ali klavir?«

Vse zvezde so zaplesale okoli modno po- cerane Cenevotne glave.

»Za ruščino!« je izdaval s poslednjim napromom.

»Trenotek,« je dejala in stopila h go- spodu, stoječemu na drugem koncu trgovine.

»Imamo Berlitz za ruščino?«

»Ne,« je odgovoril gospod, ne da bi se bil odvrnil od svojega dela.

»Oprostite,« je zamrmral Cene in že ga ni bilo več.

Zdaj mu je v vsem mestu preostajala samo še ena knjigarna. Tja se je napotil z občutkom igralca, ki je stavil vse na eno karto.

»Berlitzovo šolo!«

»Prvi ali drugi del?« ga je ljubezno pogledala prodajalka.

»Za ruščino,« je zajecel Cene, ki ni bil več daleč od omedlevice.

»Trenotek!«

Odhitela je ter se povrnila šele čez par trenotkov s kupom knjig v rokah. »Isačenko, Orschel-Esiuhu...« itd. itd. je postavljala po abecednem redu, vse Cenu še neznanе knjige, nesrečniku pod nos.

»Poznam, vse poznam, je hitel govoriti.

»Berlitzovo šolo za ruščino bi rad!«

»A tako, trenotek! In že se je vrnila z nekajim seznamom v rokah. »Tu, sem že našla, je dejala, ko je obrnila par listov.

»Bomo še danes naročili!«

Cenu se je razjasnil obraz; z'aj bo modri zadščeno! Toda čez trenotek se je spet zresnil in boječ je vprašal.

»Kaj pa blokada?«

»Saj res! Vojna je!« se je zremila tudi gospodična. »Potem na žalost ni mogoče. Izvolite eno od pričujočih knjig.

»Hva'a za trud. Poznam vse prav dobro. In odšel je žalosten na smrt. Kako naj odoli pošednji mod? Zadnji up je spaval neznanu kam. Brez misli je taval po ulicah.

Naenkrat ga nekdo udari po rami. Zdrnil se je. Bil je njegov bivši tovariš iz ruskega tečaja.

»Kam pa hitiš ko burja?« ga je po obveznem pozdravu pobral Cene.

»V knjigarno! Pravkar sem izveel po radiu, da smo sklenili zvezo z Madžarsko.«

»No in?«

»Učij se bom madžarskega jezika!«

In kaj pravite, da je storil Cene? Obrnil se je in šel s prijateljem v knjigarno. Upajmo, da bo imel več sreče ko pri prejšnji modli. Pika.

Sem in tja za ze enimi mizami

Kratek pogled v razne spore in sporazume minule sezone, iz katerih se kažejo prvi temelji za reorganizacijo našega športa

Ko pripravljamo bilanco najvažnejših sporov in dogodkov na terenu iz leta 1940, moramo skoraj obenem posvetiti posebno poglavje — ki bi ne bilo baš kratko, če bi hoteli biti podrobni — čeli vrsti dogodkov, ki jih je v teku letošnjega leta sprožilo vprašanje reorganizacije našega športa, problem, ki se danes čaka na svojo dokončno rešitev. Ta novost, ki je na pobudo Hrvatov vzporedno z novo politično ureditvijo države postavila naš mladi športni pokret pred čisto nova organizacijska vprašanja, je v raznih športnih forumih naletele na različne težave in ovire, ki jim ponekod še ni videti zadovoljive rešitve in dobrega konca, je pa tudi v najuglednejših primerih pokazala vse prej kakor izboljšanje stanja, ki smo ga imeli pred tem.

Ali je potrebno in koristno?

Toda kdo je prerok, da bi mogel videti v naprej, ali bo nova pot, po kateri bo hodil naš šport v bodoče, res tudi ona, ki ga bo privedla na stopnjo, kakršno so že pred nami dosegli veliki narodi in do čaja, ki ga imata šport in telesna vzgoja pri vsakem izmed teh — do olimpijske zrelosti. Odgovor na to vprašanje bo prišel s časom, ne ona najbližja, temveč še ona neznana kako daljna, ko bodo narodi sveta spet odločili morilno orodje, ko bodo pod sinjimi nebohi ulitih motorji, ki prinašajo smrt, in bo na morjih spet gospar vsak na svojem. Takrat se bo mladina sveta spet lahko vrnila v športne arene, takrat se bo spet začelo plemenito tekmovanje v športu in takrat bomo tudi mi lahko videli in spoznali, ali je bila reorganizacija v našem športu res potrebna in tudi koristna.

Za zdaj gre delo v reorganizaciji dalje z večjimi ali manjšimi uspehi in bolj ali manj v zadovoljstvo zdaj teh, ki so jo sprožili, zdaj onih, ki so jo sprejeli kot potrebno zlo. Tukaj moramo a priori izločiti ono majhno skupino tako imenovanih športnih delavcev, ki razpravljajo o teh vprašanjih z najbolj tesnih plemenskih vidikov, ki vidijo v hrvatski zastavi na športnem igrišču višek športnega uspeha, temveč gledamo le one resne športne delavce, ki so to vprašanje proučili z najbolj objektivnega stališča.

Posledice reorganizacije...

Kaj so bile prve posledice reorganizacije? Iz ene zveze smo napravili tri, nad katerimi smo ustanovili, če je šlo vse gladko, še četrto tako imenovano vrhovno. Iz ene organizacije, kjer je dozdaj ni bilo nikdar dovolj delavcev, še manj pa sredstev, da bi se delo razvijalo kakor smo želeli, smo po novem ustvarili še nove, za

salijami proti onim svojim atletom, ki so zastopali državne barve na tej mednarodni prireditvi. K trenjem med Beogradom in Zagrebom so prispevali svoje še Slovenci, ki so pozno jeseni z veliko večino klubov obrnili hrbet svoji narodni zvezi in ustanovili čisto novo. Zdaj je stanje tako, da med posameznimi atletskimi formami še niso urejene vse potrebne zveze — posebno med Zagrebom in Beogradom — vendar pa so na delu močne sile, ki obetajo do začetka sezone doseči normalno delovanje.

Nekoliko bolj preudarni kakor v atletiki so bili odločilni faktorji

v plavalnem športu.

Po ustanovitvi treh narodnih zvez je bila ustanovljena še vrhovna zveza za vso državo, ki se ji pa Srbi iz načelnih razlogov sprva niso hoteli pridružiti. V teku sezone so se najhuje ostrije zgladile, do besede so povsod prišli samo pravi športniki in tako je plavalni šport pred kratkim prebrodil še zaupne težave glede organizacije. Zdaj je docela organiziran po medsebojnem sporazumu med Srbi, Hrvati in Slovenci in upanje je, da bo v novi sezoni lahko začel na novo z vseno razpoložljivimi silami.

V latirni sporov in pogajanj se zašli pri novi ureditvi svoje organizacije

naši kolejarji

Hrvati so se tukaj pokazali popolnoma nepopustljivi in posledica je bila, da so jim za Srbi, ki sploh niso hoteli slišati njihovih zahtev, ušli iz bratskega objema nazadnje še Slovenci. Naša kolecarska zveza se je po daljšem kolebanju in pod vtisi uspelega nastopa svojih dirkačev na dirki okrog Srbije oklenila Srbom in je v pozni jeseni skupno z njimi ustanovila še drugo vrhovno organizacijo za vso državo s sedežem v Beogradu. Razmere v kolecarskem športu so potemtakem še zmerom nerazrešene, čeprav trdijo v obeh taborih, da je za sporazum ureditev več dobrih rešitev in je tudi večina odgovornih ljudi za to, da bi zbrali eno izmed njih in složno vsi skupaj spet prišli za delo.

V tenisu

so se Hrvati z organizacijske strani izneverili samim sebi. Stari jugoslovanski teniški savez (JTS) brani še zmerom uporno svojo postojanko in vse prizadevanje med tem ustanovljenih narodnih zvez pri Srbi in Slovenci, da bi prodrl vsaj s podobnimi rešitvami kakor v ostalih panogah, so ostala dozdaj brezuspešna. Za razvoj športa na terenu pri nas in pri Srbih, je imel boj kot Zagrebačasno sicer koristne posledice, vendar bo treba

tudi v tenisu čim prej polskati možnosti, da se bodo tudi Hrvati sprijaznili z reorganizacijo in vsemi njenimi dobrimi in slabimi stranmi, mimo tega, da imajo Punteča in z njim vred težke tisočake v blagajnah.

V zimskih sportih

so po dolgih bojih dosegli najbolj radikalno ureditev drsalcev, med katere spadajo tudi hokejisti na ledu. Po trdovratnem odporu Zagreba, ki pa je že močno popustil proti koncu lanske sezone, je letos jeseni prevladal zdrav razum tudi pri njih in se je drsalni šport dal organizirati po splošno sprejetih načelih z eno vrhovno zvezo v Zagrebu in tremi narodnimi zvezami v Zagrebu, Beogradu in Ljubljani. Letošnja sezona se je začela v najlepšem soglasju med vsemi in mnogo je znakov, ki kažejo, da bo tako tudi ostalo.

Malo manj razveseljivo so perspektive v ostalih zimskih sportih oziroma v smučanju — neglede na one Jobove vesti o ukinitvi vseh proračunskih podpor za priprave tekmovalcev. Reorganizacija je tukaj zadela edino prejšnjo vsedrjavno zvezo s sedežem v Ljubljani, ki je dotedaj poslovala v splošno zadovoljstvo — razen za Gorenjce. Pri vsej borbenosti še drugih interesov je šlo daleč glede nove ureditve vendar dobro od rok. Gorenjsko nezadovoljstvo se je konkretno spremenilo v prenos sedeža slovenske narodne zveze na Jesenice, zato pa je na drugi strani nastal spor med Srbi in Hrvati zaradi neklih teritorialnih zahtev v mešanih krajih v Bosni in Vojvodini. Tako je prišlo, da Srbi že zdaj v vrhovni zimski športni zvezi niso zastopani. V ostalem pa vsa še obstoječa nasprotstva niso najhujša in verjetno je, da se bodo dala z nekaj dobre volje v najkrajšem času odpraviti.

V raznih manj udomaćenih sportih panogah, ki so deloma omejene samo na posamezne pokrajine ali pa jih gojijo le v nekaterih posebnih klubih kakor so motokiklistika, boks, težka atletika, table-tenis, sabljanje, veslanje, kajakaški šport in drugi, je vprašanje reorganizacije še v začetnih fazah, pri čemer pa v nekaterih panogah sploh nimajo posebnega interesa, da bi se organizirali na novo, ker je to samo združeno z novim delom nima pa za razvoj posameznih panog na terenu nobene koristi. V omenjenih sportih panogah bo reorganizacija prinesel — čas.

Ze ta bežni pogled v novi red v našem športu kaže, da je do nove ureditve v njem še marsikaj zelo, zelo daleč. Na vseh koncih in krajih so se pojavila med nekdanjimi in še novimi športnimi delavci razna nasprotstva, ki bodo samo še povečala že tako preveliko administrativno delo v njihovih organizacijah, brzokone pa bodo tudi škodovala napredku in prvotni posameznih sportnih panog. Glede na to zadnjo kvarno posledico te prošle reorganizacije je treba samo želiti, da bi pri vseh, ki bodo tudi prihodnje leto še morali reševati organizacijska vprašanja v našem športu, prevladala dobra volja in tehten preudarek, za vse pa naj bi veljalo geslo,

da brez dobre organizacije ni dobrega športa in da brez dobrega slovenskega, hrvatskega in srbskega športa ne bo dobrega jugoslovanskega športa, s katerim edino želimo čimprej stopiti ob stran velikim narodom okrog sebe!

Lav Struna

Hokejsko prvenstvo pri Hrvatih

KSU : Primorac 2 : 0 (0:0, 1:0, 1:0)

o — Karlovac, 29. dec.

Danes je bila tukaj odigrana važna hokejska tekma za prvenstvo banovine Hrvatske med domačima rivaloma KSU in Primorcem. Po zelo napeti igri je zmagalo moštvo KSU z 2:0 (0:0, 1:0, 1:0). Tekmi je prisostvovalo za Karlovac rekordno število gledalcev, več kakor tisoč.

Hokejsko prvenstvo pri Srbih

BTK : Bob 17 : 1 (7:0, 1:1, 9:0)

V Beogradu se je v soboto zvečer začelo tekmovanje za hokejsko prvenstvo srbske drsalne zveze. V prvi tekmi je BTK nastopil proti ekipi Boba. Kakor se je splošno pričakovalo, so hokejisti beogradskega teniskega kluba z veliko razliko odpravili svojega še neizkušenega nasprotnika. Ze v prvi tretjini so mu zabil 7 golov, v drugi tretjini se situacija v številkah ni mnogo spremenila, v zadnji tretjini pa so Bobovci prešli spet 9 golov. Končni rezultat je bil 17:1 v korist BTK.

Nogomet

Edina današnja tekma — v Budimpešti

Ferencváros : Rapid 4 : 3 (2:1)

o — Budimpešta, 29. dec.

Danes je bila tukaj odigrana revanšna pokalna tekma med domačim Ferencvárosem in dunajskim Rapidom, za katero je vladalo zaradi visokega poraza domačih pred tednom dni na Dunaju prav posebno zanimanje. Kljub hladnemu vremenu se je na igrišču zbralo okoli 8000 gledalcev.

Madžarskemu prvaku tudi na domačih tleh ni uspelo, da bi se bil zadostno revanširal za svoj poraz na Dunaju. Zmagal je s težko muko tesno s 4:3 (2:1). Igra je bila v ostalem zelo živahna in tudi zanimiva. Dunajčani so tudi v tej tekmi pokazali zelo lep nogomet in verjetno je, da bi bili, če ne bi bili dobili prisojene enajstmetrovke, ki so jo Madžari tudi spremenili v gol, dosegli še mnogo ugodnejši rezultat.

Vodja Rapidovega moštva je v teku današnjega dneva telefonično govoril z tajništvo Gradjanskega v Zagrebu ter ga obvestil, da je Rapid prejel iz Berlina dovoljenje, da lahko odigra dve prijateljski tekmi z zagrebškim Gradjanskim v okviru pokalnega tekmovanja med Rapidom, Ferencvárosem in Gradjanskim. Prva tekma z jugoslovanskim partnerjem bo na Dunaju, druga pa pozneje v Zagrebu.

Table-tenis

Tableteniški turnir pri Mladiki

V soboto in včeraj je bil na Kodeljevem tableteniški turnir, ki so se ga udeležili vsi ljubljanski klubi in Bratstvo v Jesenici. Med tekmovalci je nastopil tudi državni prvak Maks Marinko in še nekaj drugih znanih igralcev. Moštev je nasto-

Minuta pomenka

Za življenje in za vsak dan

SIBENIK

Ljubosumnost ste in ljubosumnost je huda bolezen. Vseokoli pritravate, očitate, sumničite in ste dostikrat krivični v stvari, ki ji je spet ime ljubosumnost. Kaj se je zgodilo? Nekaj takšnega, kar se dogaja vsak dan v stilih zakonih in kar pri zdravem razumu in odpuščajočem razumevanju prav lahko mine brez viharja. Ali veste, da je enoličnost v zakonu ena najbolj perečih problemov? Nekeč ste bili srečni, zdaj se vam je mož cdtulji. Skrbite z vsemi sredstvi, s katerimi je zna itak bogato obdarjena, da boste možu zmeraj znova privlačni, negujte se, skrbite za to, da bo mož zmeraj znova našel na vas prijetno izpremembo in razumevanje za vse, kar je njegovega. Bodite mu dobra, ljubeca žena in zvesta prijateljica v najširšem pomenu besede. Ni ga skoraj dvoma, da se mož ne bi spet vrnil k vam na tisto mesto, kjer je živel z vami v sreči in zadovoljstvu toliko let.

ALI — ALI

Ce se niste storili, potlej storite, kakor vam narekuje srce. Svetovati in takih rečeh z »da« ali »ne« je povsem odveč. Vsi pogoj so dani, da si ustvarite srečo, ali kakor že hočete to imenovati. Življenska šola, ki jo imate očitno zadosti, vam bo koristila do te ustvaritve.

SUZI

Treba vam je urečenosti v vsem, zlasti v ljubezni. Zberite svo voljo in se podvžite do samopremagovanja. Pričnite počasi z vajo in rečite prvi dan: danes se pa nalašč ne bom razburila zaradi ničesar. Drugi dan spet tako in zmeraj tako. V vseh rečeh, težavah, bridkosti naj vam samooobvladaje mir in treznost razuma. In pa počemu ste toliko nezaupljivi? Sprostite se in zaupajte, ne boste se zmotili.

Vse čitatelje naše rubrike, ki so nam v teku leta 1940 poslali dopise, pa doslej nanje še niso prejeli odgovora, vljudno prosimo oproščenja in potrpljenja. Zanimanje za rubriko je bilo že od vsega početka nad vse živahno in je ves čas vzdržoma narasčalo, tako da je v kartotekah dopisov ob koncu leta mnogo zaostanka. Po novem letu bomo rubriko razširili in preuredili tako, da bomo v kratkem času skušali zalogo pospraviti, obenem pa bomo poskrbeli, da bodo novi dopisi rešeni v čim krajšem času. V prvi številki po novem letu bomo objavili podrobna navodila, na kar čitatelje že danes opozarjamo. — Uredništvo.

NADJA SIBIRSKAJA

Ali se uresniči to, po čemer človek hrcpeni in teži z vsem srcem? Tako vprašate in nazadnje sami postavljate izrek, da je treba verovati in hoteli, pa se bo neč poč prav gotovo izpolnilo, po čemer stremite in kar so vam zdi, da je vaš življenjski smoter. Postanite pristaša teorije, da ta-

pilo 9, seniorjev 20, razen teh pa še 8 parov za dobie in 10 novincev.

Med mošči je zmagala Mladika I., na naslednji dve mesti pa sta prišla Mladika II. in Planina.

Med seniorji je bil prvi Marinko, ki je zmagal nad R. Strojnikom 2:1 in Lacknerjem 2:0. Drugo mesto je zasedel Lackner, naslednje pa R. Strojnik.

V dobljih je bil najboljši par Marinko — Bogataj.

Prvi dve mesti med novinci sta zasedla Z. Trnik in Hočvar.

Organizacija turnirja je bila brezhibna. Senzacija dneva je bila, da je Marinko v moštvi izgubil partiji proti Lacknerju in Strojniku.

Drobiž

Iz mednarodnih sportnih vrst smo letos izgubili...

Švicarski športni list »Zürcher Sport« objavlja imena nekaterih znanih sportnih tekmovalcev in funkcionarjev, ki so umrli v letošnjem letu. Med njimi navaja tudi naslednje:

V januarju so se preselili v večnost Madžar Stefan Enckes, olimpijski prvak v boksanju, Finec Birger Vasenius, svetovni prvak v drsanju, Švicar Andre Berdes, glavni tajnik mednarodnega olimpijskega odbora in Italijan Nedo Nadi, olimpijski prvak v sabljanju.

V mesecu februarju je umrl Finec Gunnard Höckert, olimpijski zmagovalec in svetovni rekordar v atletiki.

Meseca marca so pokopali starega Grka Louisa Spiridiona, zmagovalca maratonskega teka na prvih modernih olimpijskih igrah leta 1896.

V aprilu smo zabeležili izgubo enega znanih ameriških boksarjev Kida Maca Coya in še bolj znanega boksarkega menažerja Američana Joe Jacobsa.

V maju je umrl znani francoski atlet in metalec Jules Noel.

Sredi junija so pokopali v visoki starosti umrlega Nemca Mihaela Zdranskega, pionirja smučanja v Avstriji.

V naslednjem mesecu je umrl Francoz Leon Breton, častni predsednik Mednarodne kolecarske zveze. V isti panogi je potreba meseca avgusta beležiti še izgubo Francoza Henryja Desgrangea, ustanovitelja športnega lista »L'Auto« in znane kolecarske dirke »Tour de France«.

Oktober meseca je umrl v najlepši moški dobi Italijan Umberto Calligaris, dolgoletni reprezentativni nogometaš in eden najbolj popularnih športnikov v Italiji.

V mesecu novembru smo zvedeli za zagonetno smrt Norvežana Mihaela Staksrunda, svetovnega prvaka v hitrostnem drsanju.

Prav pred kratkim smo bili obveščeni o junaki smrti Angleža M. Shaya, znanega teniskega igralca, ki je pred leti nastopil tudi v tekmah za Davisov pokal v Zagrebu.

Hokejiste-začetnike bo sprejela SK Ilirija in priredila zanje začetniški tečaj. Val od 15 do 18 let stari, ki imajo veselje do te igre in obvladajo osnovne like (prestopanje naprej in nazaj v obe smeri itd.), naj se javijo v ponedeljek 30. t. m. in torek 31. t. m. od 10. do 11. in od 14.30 do 16. na drsališču SK Ilirije pri gg. Zitniku ali Erčenu. Vsi udeleženci tečaja bodo deležni na drsališču posebnih ugodnosti.

4. I. 1941 V vseh prostorih Kazinc. 4. I. 1941

IV.

tradicionalni veliki športni pes

»S. K. LJUBLJANE«

Pod pokroviteljstvom starešinskega odbora.

Priznani bar — odlična postrežba — solidne ceno — prvovrstni jazz-O'leon. Glede na navedbo kr. banske uprave začetek točno ob 20. Vstop brez posebnih vabil.

PRIREDITVENI ODBOR

kateri seveda nismo mogli najti nove ljudi, še manj pa še več sredstev, da bi bili opravili vsaj ono najnujnejše kakor prejšnja leta.

Najnovejši primer, kako smo po reorganizaciji prišli z dežja pod kap, beležimo baš v teh dnevih v smučarstvu, za katero imamo posebno vrhovno zvezo v Ljubljani in še tri narodne zveze na Jesenicah ter v Zagrebu in Beogradu. Sezona je pred vratmi, zima se obeta kakor že zepa ne katera med ljudmi pa, ki jim je poverjena skrb za letošnji smučarski spored, se je pred kratkim raznesla vest, da za priprave in vse, kar je z njimi v zvezi, sredstev ni nobenih. Zdaj torej odpojevmo vse prireditve, počakajmo na boljše čase ali z drugimi besedami, vrnimo se tjakaj, kjer smo bili pred skoraj 20 leti, ko še smučati znali nismo. Brez odgovora na vprašanje, kje in kako so usahnile letošnje podpore za zimski šport, naj ta primer služi samo v ilustracijo, da nam je reorganizacija v smučarskem športu prinesla prvo bridko razočaranje in morda usoden padec na nivo, na katerem smo bili pred dvemi desetletji. In podobnih primerov bi se morda našlo še kaj!

Toda, kakor rečeno, reorganizacija gre mimo vseh teh pojavov vogoizacijo pot. Prvi so se ureditve po novem lotili

naši nogometaši,

ona na tihem prav za prav pridobitna športna panoga, ki sloni v Zagrebu in Beogradu na nekaterih bogatih »podjetjih« in šteje v svojem članstvu nekaj klubov, ki se veselijo premoženja več stoletični dinarjev. V tej panogi, kjer smo Slovenci od prvih dni do danes bolj ali manj samo za število, je vprašanje reorganizacije naglo krenilo v zdravo smer — iz čisto umljivih razlogov. Srbi in Hrvati so se tukaj zednili predvsem v bistvenih vprašanjih — o financah, vse ostale formalnosti pa so se dale spraviti s sveta brez posebnih težav. Tako imamo zdaj v Beogradu reprezentativno vrhovno nogometno zvezo, potem pa še tri narodne zveze s sedeži v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, ki poslujejo v najlepšem soglasju. S športne strani ni popolnoma enakopravne, finančne probleme pa spretno rešujejo prežkušeni strokovnjaki iz Zagreba in Beograda.

Mnogo bolj burno in brez dokončne ureditve je šla pot k reorganizaciji

v lahki atletiki.

Uvod je bil storjen v Ljubljani, potem pa so se pojavile hude praske med vsemi v Zagrebu in konec konces je bila ustanovljena vrhovna zveza v Beogradu z dvema narodnima v Beogradu in Ljubljani. Hrvati so si svojo narodno zvezo ustanovili že prej, vendar pa potem niso hoteli v Beograd najhuje posledice tega razdora so nastale, ko je bilo treba določiti in poslati državno reprezentanco na balkanske igre v Carigrad. Spor se je takrat tako zaostril, da so Hrvati nastopili z repre-

V sezoni lednih sportov

Dvojni nastop drsalcev SK Ilirije v Zagrebu

Včeraj je hokejsko moštvo Ilirije zmagalo nad Haškom s 7 : 0 (2:0, 0:0, 5:0), državni prvaki v umetnem drsanju pa so v oimorih posebej pokazali svoje veliko znanje

Zagreb, 29. dec.

Svoj tretji tekmovalni nastop je hokejska ekipa Ilirije absolvirala danes popoldne na drsališču ZKD na Miramarski cesti. Za nasprotnika je imela hokejsko moštvo Haška, ono ekipo, ki je prišla pred tednom dni otvoriti hokejsko sezono v Ljubljani in je na drsališču pod Cerkovnim gradom dve tekmi izgubila s precej visokima zaporednima porazoma 1:8 odnosno 1:9. Današnje gostovanje Ilirijancov je imelo sicer čisto prijateljski značaj, tembolj, ker sta Ilirija in Haška že dolga letna športna prijatelja v raznih sportnih panogah, toda ne glede na to je šlo v današnji tekmi vendarle za to, da Ljubljana pokaže višino svojega hokeja na ledu pred zagrebškim občinstvom. Zal se to občinstvo ni v pričakovanem številu odzvalo Haškovega vabila in je bilo na drsališču le nekaj sto gledalcev.

Za največjega nasprotnika Ljubljancev se je danes pokazalo premožno igralsko, ki je pač zmerom ugodnejše za slabšeiga, na katerem pa ne moreta stati do izraza drsalno znanje niti ne smisel za kombinacijo in — kar je najvažnejše — na premožni ledeni pločvi igralci Haškega pač ne morejo razviti vse potrebne brnine.

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

HAŠK: Polubek, Berghauer, Ponović, I. napad: Knebel, Hemmerling, Stinetić (kot gost), II. napad: Galecki, Starčević, Kovačević.

ILIRIJA: Rihtar, Zitnik, Pogačnik, I. napad: Pavletić, dr. Gogala, Gregorić, II. napad: Mchbacher, Eržen, Aljančič, rezervna Kroupa.

Haškovo moštvo se je pokazalo kot borbeno in fair, ki mu pa predvsem manjka drsalnega znanja. Izmed vseh se je seveda odlikoval Poljak Hemmerling, ki je bil duša vsega moštva, kakor že v obeh ljubljanskih tekmah. Prav dober je bil tudi Stipetić kot gost, ki je prav za prav edini nekajkrat precej resno ogrožal ilirijanska vrata. Haškovi so bili poštvovalni, o hokeju pa niso mogli pokazati mnogo.

Ilirija je pokazala predvsem česar domačini niso mogli, dobro vigranost. Igrala je, kolikor se je dalo, hitro in ostro, toda fair in pokazala, da je daleko bolj rutinirana od Haška. Delo vseh linij je bilo zadovoljivo, najbolj ustrezala pa je obramba, ki je tvorila za nasprotnika neprehoden zid. Močno oviro je imel napad v vratarju Holubku, ki je branil dovolj dobro, pri čemer pa mu je vendarle čisto pomagala tudi sreča.

Prvi dve tretjini igre sta potekali v izmeničnih napadih, čeprav je imela Ilirija mnogo več od igre. Vsi napadi so se zaključevali v Haškovi tretjini, kjer ploščica zaradi gneče nog in teles ni mogla najti pote do končnega cilja. V ostalem pa je tudi R'har pokazal kot odličnega čuvarja zvitosti ploščice. Zelo borben je bil tudi Zvitnik, sploh pa so zadovoljili vsi. Vse premoči na terenu pač ni bilo mogoče izraziti tudi v številkih, največ zaradi tega ker se je Haška večinoma držal v defenzivi in pazil v glavnem na to, da je zdržal čim nižji rezultat. V tretji tretjini igre so se Ilirijanci neverjetno razvili in posledica je bila, da so morali Haškovi v teh 15 minutah petkrat pobrati ploščo iz mreže.

Gole so zabili dr. Gogala 3, Pavletić 2 ter Aljančič in Gregorić po enega.

Posebno poglavje bi morali posvetiti sodniku Stigliču, ki je bil zelo slab. Med drugim je zagrešil tudi celo vrsto začetniških napak pri prestopkih, za katere dolga pravilni knejak minutne izključitve igralca iz igre (n. pr. metanje palice za ploščico in podobno).

V odmorih so nastopili v umetnem drsanju in sicer z velikim uspehom in v splošno zadovoljstvo občinstva člani ilirijanske drsalne sekcije in državni prvaki Silva Palmetova, Emanuel Thuma, Milan Betetto in Joško Biber. Tudi ti vložili v današnjem sporedu na drsališču ZKD so bili dokaz, da je središče vsega jugoslovanskega drsalnega športa za enkrat še zmerom — Ljubljana.

»SERIRAJTE V »JUTRU«!

Kupon za brezplačno
»Minuta pomenka«
št. 65

Huda zima v Hrvatskem Zagorju in Medmurju

V Sloveniji je mraz za malenkost popustil

Ljubljana, 29. decembra.

Mraz je za spoznanje popustil. Sicer smo imeli davi še vedno ledeno rožo na oknih in drevju je bilo polno ivja vendar je znašala temperatura davi samo —15 C, na aerodromu pa —19 C. V primeri s prejšnjimi dnevi, ko smo beležili temperature od 17 do 20 pod ničlo, je torej videti, da so imeli tisti, ki so napovedovali nekoliko toplejše vreme, prav. Sicer je še vedno dovolj mrzlo, saj je bilo opoldne kljub toplemu soncu še zmerom 10 pod ničlo, tako da za dolge sprehode nikakor ni bilo ugodno.

Zemunska vremenska napoved obeta še nadaljnjo zvišanje temperature, pooblašča je v sneg v zapadnih krajih, v Primorju pa burjo.

Toplejše vreme in sneg bi nam bila dobrodošla. S prvimi bi bili zadovoljni siromali, ki imajo največ brige s kurjavo, s snegom pa smučarji, zlasti Gorenjci, ki so letos ostali skoraj brez njega, medtem ko skoraj vso ostalo državo pokriva debel sneg. Gorenjska je precej odvisna od tujkega prometa, zlasti pa od zimске sezone, in če kmalu ne bo snega, bo letos izredno hudo prizadeta, saj je bila že poletna sezona zaradi vojne izredno slaba.

Bolj pa so prišli letos na svoj račun Dolenjci, ki imajo obilo snega, in je davi tudi poseben smučarski vlak potegnil lepo množico smučarjev na Dolenjsko, zlasti na Polzevo, ki slovi po svojih lepih terenih, a tudi po svojih skromnih cenah, česar o naših Gorenjcih ne moremo trditi. Kakor so pripovedovali smučarji, ki so se vrnili z večernimi vlaki, je bila smuka na Dolenjskem prav odlična. Pol metra suhega pršica na trdi podlagi in ves dan krasno toplo sonce.

Varaždin, 29. decembra.

Že med prazniki je prišlo zaradi velikih snežnih zametov do hudih motenj železniškega prometa na progi Koprivnica—Varaždin. Toda prog so spet očistili in vlaki so lahko znova vozili, seveda še zmerom ne brez zamud. Huda zima, ki je zavladala po vsem Hrvatskem Zagorju in Medmurju, traja pa še dalje. Živo srebro je v mnogih

krajih Zagorja padlo včeraj tudi na 20 stopinj Celzija pod ničlo.

Včeraj je ponovno začelo nekoliko snežiti. Na več krajih so bili spet snežni meteži. Na višinah je sneg visok tudi čez dva metra. Vaške poti in ceste so skoraj povsod zatrpane s snegom. Zlasti je oviran zaradi snega cestni promet pri Golubovcu in Ivanu.

Včeraj je bila zabeležena šesta žrtev hude zime v Zagorju. Mrznil je 45letni kmet Viktor Sekušek iz Sopot. Dan poprej je šel po opravkih v sosedno vas, kjer so mu dali piti žganja. Zvečer se je počvrčal domov. Najbrž je utrujen sedel v sneg in zaspal. Medtem pa ga je sneg zametel. Ko so ga našli, je bil že mrtev. — V vasi Bartolovcu pri Varaždinu je zaradi hude zime mrznilo nekemu trgovcu 2500 steklenice radenske vode. Vse steklenice so popokale, tako da ima trgovec okoli 20.000 din škoda.

Hudi snežni meteži so bili tudi okoli hrvatskih Križevcev, kjer je promet skoraj čisto ustavljen. Pri vasi Šilovcu je sneg na več mestih visok preko tri metre. Promet je zlasti oviran na progi proti Osijeku.

V Liki hudi snežni zameti

Zrmanja, 29. decembra.

Po nekaj dneh mirnega vremena je spet začela pihati huda burja okoli Zrmanje in Malovanja. Burja zanesla sneg tudi na prog in so zaradi tega vlaki prisiljeni voziti s snežnimi plugi nred lokomotivami. Zato vozijo vlaki z velikimi zamudami.

Tudi na progi proti Sušaku se morajo lokomotive posluževati snežnih plugov, da čistijo tir pred seboj.

V Dalmaciji je nastopilo toplejše vreme

Šibenik, 29. decembra.

Hudi mraz, ki je nastal med prazniki, je včeraj nekoliko popustil. Temperatura se je gibala pončič okoli ničle, jutraj pa se je živo srebro povzpelo na tri stopinje Celzija nad ničlo. Sneg se je začel taliti. Promet na kopnem in po morju je normalen.

Slovensko ženstvo v spomin ge. Grujičeve

Poročali smo že o pogrebu dvorne dame ge. Mirke Grujičeve, znane nacionalne delavke in predsednice Kola srbskih sester, ki so jo položili k večnemu počitku v soboto v Beogradu. Pogreba sta se udeležili tudi dve odposlanki iz Slovenije, in sicer ga. Lebarjeva v imenu Kola jugoslovenskih sester in Ljubljani in ga. Mira Engelmannova kot predsednica Jugoslovenske ženske zveze, sekcije za dravsko banovino. Ga. Engelmannova je ob krsti pokojnice tudi spregovorila nekaj iskrenih in toplih besed, v katerih je poudarila brezmejno požrtvovalnost in izredno delavnost plemenite pokojnice, ki so jo poznale

in občudovale tudi Slovence. Povezanost slovenskih žen v skupni žalosti s srbskimi ob izgubi tako vnete nacionalne delavke, kakršna je bila pokojna ga. Grujičeva, je bila močno opažena in beograjska »Politika« je zapisala, da so iskrene in tople besede ge. Engelmannove »izvale solze v mnogih očeh«. Ga. Lebarjeva pa je s kratkim govorom položila na krsto šop cvetja z državnimi trakovi. Tako so se tudi Slovence oddolžile spomnu velike pokojnice. Glavni odbor Kola srbskih sester pa bo imel v spomin na pokojnico komemorativno akademijo v četrtek 2. januarja.

Prešernova proslava na bihaški gimnaziji

Bihač, 29. decembra.

Tukajšnja gimnazija je 21. t. m. prav lepo proslavila 140letnico Prešernovega rojstva. Prof. g. Vidović je v daljšem predavanju podaj življenjskega našega velikega pesnika in čital pomen Prešerna za Slovene in vse Jugoslovane. Zatem je v srbo-hrvaščini recitiral sonet »Vrba, draga vas domača« in uvod »Krst pri Savici«. Isto je v slovensčini lepo deklamiral tretje-

šolec Dušan Stefančič. Osmošolec Bogunović je nato spet v srbohrvaščini recitiral »V spomin Andreja Smoleta«. Proslava je bila zaključena z deklamacijo Župančičeve »Mladini ob Prešernovi stoletnici«. Škoda, da je proslava imela bolj interes značilna in da se je drugo občinstvo ni moglo udeležiti, kar bi bila zaslužila glede na pomen kakor tudi na način, kako je bila prirejena.

Kolo sreče se je zasukalo

Včeraj so bile izžrebane srečke gasilske loterije

Ljubljana, 29. decembra

Danes popoldne je bilo v pisarni prostovoljne gasilske čete za mesto Ljubljano žrebanje loterijskih srečk, za katero je vladalo ne samo v Ljubljani, temveč po vsej naši ožji domovini veliko zanimanje.

Vrednost dobitev znaša nad 175.000 din. Glavno zanimanje je veljalo seveda štirideskemu avtomobilu znamke Fiat, ki predstavlja vrednost 35.000 din. Nadalje je bilo še 17 glavnih dobitev, med njimi štiri motorna vozila v skupni vrednosti 30 tisoč din, dva radijska aparata v skupni vrednosti 8500 din, sedem moških košes in troje ženskih košes v skupni vrednosti 14 tisoč din in šivalni stroj, ki predstavlja vrednost 3400 din. Poleg tega je bilo še 432 raznih manjših dobitev.

Pred začetkom žrebanja je predsednik društva g. Leopold Zupančič v kratkem nagovoru črtil delovanje društva, ki je v okviru proslave 70letnice svoje ustanovitve priredilo tudi gasilsko loterijo in se zahvalil vsem sodelavcem, ki so pripomogli k tako lepemu uspehu loterije. Srečke gasilske loterije, katerih je bilo 35.000

so bile do zadnje razprodane po vsej Sloveniji.

Kolo sreče se je zavrtelo in prikupni dekletci Marinka Kopačeva in Anica Planinčeva sta začeli vleči srečko za srečko. V začetku so bile po večini izžrebane nizke številke, ki pa so bile pomembne, zakaj prav te so prinašale najboljše dobite. Pri pomniti pa moramo, da so bile srečke, ki so bile izžrebane kot nosilke 18 glavnih dobitev, prodane skoro vse izven Ljubljane. Kakor je bilo razvidno iz seznama, je bila srečka, ki je zadela avtomobil, prodana v železniški deavnici v Mariboru. Je to številka 1710. Izžrebana je bila kot 92. po vrstnem redu. Ostali večji dobiki so: 13.371 moško kolo, 27.888 radijski aparat, 23.063 moško kolo, 22.965 moško kolo, 22.570 šivalni stroj, 20.929 moško kolo, 19.528 motorno kolo, 14.797 damsko kolo, 32.330 moško kolo, 3812 moško kolo, 4230 moško kolo, 27.877 žen ko o 24.333 radijski aparat (srečka je bila prodana v Mariboru), 4651 motorno kolo, 18.757 moško kolo, 20.710 motorno kolo, 14.941 damsko kolo. Celotna lista izžrebanih dobitev bo še priročna.

Slike Ivana in Bruna Vavpotiča

Prodorni uspeh naše impresionistične petorice z Rihardom Jakopičem na čelu je usmeril skoraj vso našo kritiko v svojevrstno gledanje na naloge slikarske umetnosti. Ljubljana se je z njo v vzporedbi z drugimi umetnostnimi zrišči postavila na neko enostransko stališče, ki bi se dalo izraziti na kratko kot boj proti detajlu. Uveljavila se je skoraj nekaka dogma, ki priznava slikarjevo delo le takrat, ko slika v širokih potezih ali v zabrisanih obrih, odnosno ko preračunava učinek svojega dela za gledanje iz večje daljave. V podrobnostih izdelana slika je po teh maksimah za limine izločena iz skupine kvalitetnih del Ljubezen in poglobitev v detajljanje, ki je skzi vekove služila kot merilo za pravo slikarsko oblikovalno sposobnost, je bila z bleiskom pleinarizma začasno izločena kot slikarska vršina. Pravim časom, kajti najsi je trajal ta način gledanja na slikarstvo tudi skoraj štiri desetletja, je vendar več kot gotovo, da se bo moral umakniti kakor v ostali Evropi

spoznanju, da predstavlja širokopotezni način impresionistične slikarske tehnike le eno izmed variant, v katerih more slikar najti svoje izrazno sredstvo.

Ona druga stran, ki je odlično zastopal ves ta čas do današnjega dne Ivan Vavpotič, si bo pa brezdvomno kljub enostranskemu vrednotenju našega slikarstva, vedno ohranila pravico obstoja in ni izključeno, da ji bo bodočnosti prisodila celo prednost, kadar bo ocenjevala prave slikarske vrline umetnin naše dobe...

Skušnja z gledališko umetnostjo, z literaturo in muziko uči, da zgodovina navadno ne priznava sodobnih sodb o umetnostnih kvalitetah. Nešteto v nebo povzdignjenih del je utonilo že v pozabljenje, a sodbo o delih, ki jih cenimo še danes, je končno izreko občinstvo. Seveda ne »profanum vulgus«, temveč ono izobraženo, ki počni koncertne dvorane in kupuje literarne proizvode. Zakaj bi bilo pri slikarstvu drugače? Tudi tu poznamo občinstvo, ki ima svoj zdravi razum in ki pri-

znava neodvisno od recenzentskih sugestij ono, kar je zares dobro. Ta razboriti del občinstva je gotovo tudi najboljša vojska v borbi proti kiču, ki se pojavlja v vsch, tudi najsoodobnejših zunanjih oblikah. Eno bodi pribito, kakovost umetnine ne more biti odvisna zgolj od stilnih, še manj pa od modnih svestev.

Skrajni čas je zato, da tudi delo Ivana Vavpotiča doseže pravilnejšo in pravičnejšo opredelitev, kakor mu je bila usojena do danes. Močna oblikovalna sposobnost tega plodovitega mojstra je že približno štiri desetletja v nezmanjšanem razmahu. Poznamo ga kot enega najboljših slovenskih ilustratorjev, kot risarja, krajinarja, portretista — v pretekli dobi tudi kot scenografa — in brez dvoma bi kolektivna razstava njegovih del v velikem stilu pomenila za Slovence pomemben kulturni dogodek. Trenutno razstavlja v Obšernelovi galeriji le štiri portrete in enajst cvetličnih zatišij, pri katerih se — kakor snc že vajeni — z največjo ljubeznijo poglablja v posameznosti oblike in barve. Njegovi portreti — bodisi osebe ali cvetlice — žive in dihaajo. O ekspresionistihi so govorniki, da slikajo dušo. Zdi se mi pa, da bi se Vavpotič postavila ta trditve s stokrat večjo upravičenostjo. Ali ne govore dovolj zasanjane oči gospe L. K. in njen diskretni smehljaj? Dvoina podoba staršev G. D. je moistrovina; v kompoziciji in izdelavi, posebno pa v karakterizaciji obrazov in rok izdaja Vavpotičeve sposobnosti. Čeprav izdeluje v enakim zanimanjem važnejše in manj važne dele slike do nastajanja stola, je vendar gledalčeva pozornost osredotočena na prijazna obraza naslikane para. V svetlomodri bluzi gđ. B. M. se je slikar lotil podobnega problema kakor Jakac v eni izmed svojih nedavno razstavljenih podob. Zanimivo je, kako različno sta rešile isti problem dva po svojem stremeljuj sicer srodna, a po svoji individualnosti tako različna umetnika.

Poglavje zase so cvetlice I. Vavpotiča. V svojem atletskejskem zatišju se posveča najraje slikanju teh čudovitih naravnih stvorov ter jih ohranjuje s svojim čopičem pri življenju. Kuliko poezije je v tem sicer realistično podanem cvetju, ki s svojim pritaženim bleiskom ožarja okolico.

Tudi pri slikanju cvetja se ne izogiba oblikovanju manj važnih predmetov, nasprotno, prava slast mu je, iskati izraza materiala v stekleni posodi, na politiranu mizi, na poniknem pladnju ali na zmečkani papirju. Tak papir na sliki št. 50 se mi dozdeva kakor fantastična pripovedka o nekih čudovitih krajinih.

Očetu Ivanu se je v tej razstavi pridružil tudi sin Bruno Vavpotič, ki je že dobro znan kot specialist v akvarelni tehniki, a tudi kot scenograf, saj je deloval včasih v tem svojstvu v ljubljanskem, pozneje v beograjskem in banja-luškem gledališču. V nekoliko primerih nam je pokazal nekaj prav zanimivo zamislijenih in v večšo roko naslikanih odskih idej, ki izdajajo po svoji risarski izvedbi tudi slikarjev dar za ilustracijo.

Glavno Brunovo delo se pa zrcali iz njegovih z vodnimi barvami naslikanih krajin in arhitektur, ki jim je izbral snov v Parizu in Benetkah, predvsem pa v slikovitih predelih naše Gorenjske. Akvarelna tehnika zahteva popolnoma drug potek dela, kakor vsaka druga.

Delo iz svetlega na temno sili slikarja, da premišljeno nalaga barvo s preračunanjem končnega učinka. Pri izpuščanju svetlih partij nastajajo svojevrstni problemi, ki jih more premostiti le umetnik z zadostnim izkustvom. B. Vavpotič obvlada podobne tehnične posebnosti akvarela in se brez težave poleg njih še poglablja v čisto slikarske naloge, predvsem v kompozicijo in barvno nastrojeno.

Zelo uspeši so posebno oni v Parizu izvršeni akvareli, ki s nisljani na sivem papirju, čigar ton prevladuje na vsej sliki in ji daje svojo enotno temeljno noto. Posebno v krepkih potezih slike Rue St. Jacques se vidi sigurnost slikarjeve roke. Isto velja tudi za ostale pariške motive.

Simpatično sivkasto obeležje teh slik je bržčas privedlo slikarja do iskanja podobnega barvnega učinkovanja pri delih, ki so izvedena na belem papirju. Obrzgal ga je posebno pri arhitekturnem motivu v zelo »mokra v mokro« naslikani in zato mehko učinkujoči »Stolnici«, temu najlensmu motivu stare Ljubljane (ki mu žel po novih načrtih preti pogin!) ter v sliki Stenacije vasi I. ki je nač eden izmed najbolj uspešnih Brunovih akvarelov. Okusno je podan plat v drugem steno-nievškem motivu (št. 18.), ki s svojo v ozadje vodečo uličico zelo prostorno učinkuje.

Pri večini ostalih motivov se je slikar moral boriti proti vsiljivosti poleptnega zelenila, ki predstavlja v naravi eno izmed najbolj priljubljenih lepot, a lahko utruja na sliki. S sretnim senčenjem in poudarjanjem sončne luči povzročenih barvnih menjav je v večini v tej borbi zmagal, čeprav se mi zdi, da bi se topla svetloba razsvetljenih predelov v kontrastu s temnejši okolico bolj uveljavila.

S celotnim razstavljenim gradivom na si je Bruno Vavpotič ponovno učvrstil sloves dobrega akvarelista.

Končno bodi omenjeno, da je onemra večine razstavljenih slik obeh umetnikov okuena in tehnično brezhibna, kar ere na ravni vzorni domači izdelovalnici okvinov g. Obšernela.

Celjske novice

Celje, 29. decembra

Bela opojnost

Krasno zimsko vreme je danes izvalo na stolne smučarjeve in smučarke v zasneženo naravo. Večina je pohitela na smuške terene v bližnjo celjsko okolico, mnogo pa jih je odšlo tudi k Celjski k-či in na Golte. Ljubitelji sankanja so našli v celjski okolici dovolj priložnosti za to sport, drvali pa so uživali na drsališču SK Celja v mestnem parku ob zvokih reproducijske glazbe.

Tragična smrt triletna deklice

Na božični dan se je v St. Janžu na Vinski gori hudo ponesrečila triletna posetnica hčerka Antonija Rednarkova. Ko se je doma preveč drčala zakurjenemu štedilniku, se ji je vnela očka. Čeprav so domači kmalu pogasili ogenj, je dobila de-

klica hude opekline po vsem telesu. Pro-peljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer je po hudem trpljenju umrla za opeklinami.

Tatovi v stanovanjih

Iz predsobe stanovanja inž. Rajka L. v

80letnica zakona stoletnega para

Najstarejši zakonski par Hrvatskega Zagorja

Varaždin, 29. decembra.

V zagorski vasi Križovljanih živi najstarejši zakonski par Hrvatskega Zagorja. Sta to Vilim Jurčki, ki šteje 102 leti, in njegova žena Julka, ki ji je 101 leto. Vilim je še prav krepak in zdrav, samo malo revmatizma ima v nogah, da ne more več lahko hoditi. Oženil se je, ko je štel 22 let, in je torej zdaj že polnih 80 let v zakonu.

Gubčevi ulici je nekdo ukradel moško z-mško sukno in rjav moški klobuk. Iz njeza stanovanja na Cankarjevi cesti pa je nekdo odnesel moško sukno in z dvorišča še otoksi voziček. Policija je storilcem že na sledu.

Z Julko, Julko pa je starost nekoliko bolj potlačila. Ubožica je že skoraj čisto gluha in slepa. Stari Vilim rad pripoveduje, da so bili v starih časih ljudje mnogo počestnejši, kakor so danes. Razume se, da imata stara zakonca celo krdelo vnukov in pravnukov. Pa tudi prapravnukov jima ne manjka. Sama pravita, da jih ne moreta prešteti.

Strašno maščevanje 16letnega dečka

Iz sovraštva do mačehe je živo zakopal dveletno polsestrico

Sombor, 29. decembra.

Pred kakšnimi dvema mesecema je javil Mihajlo Toth iz Petrovgrada občinstvom, da mu je neznan kako izgnila dveletna hčerka Evica. Evica je bila dte Tothove druge žene, medtem ko je Toth imel s prvo ženo tri otroke. Preiskava ves ta čas ni našla sledu za otrokom. Pred prazniki pa sta se Toth in njegova žena poznimala pri oblatvini, kako je preiskava kaj napredovala. Ob tej priliki je Tothova žena izjavila, da Tothov 16letni sin silno sovraži njo kot mačehe in da je prav tako sovražil svojo polsestrico Evo. Občinstvo so postala na to izjavo pozorna in so ugotovila še nekatere okoliščine, ki so dovele do razkrivanja strašnega zločina.

Dognala so, da je usodnega dne Tothov sin varoval dekletce, s katerim je bil sam doma. Ko sta se Toth in njegova žena vrnila z dela domov, jima je deček rekel, da je Evico odvedel neznan moški na sprehod. Te dečkove besede so imele za po-

sledico, da so fanta aretirali. Pri zaslišanju je deček najprej trdil isto, kar je rekel že staršem, da je namreč deklico odvedel neznan moški, toda naposled je priznal, da je deklico živo zakopal na vrtu pod nekim drevesom. Truplo deklice so res našli na navedenem mestu v položaju, ki pričča, da je bila ubožica res živo pokopana. Na vprašanje, zakaj je to storil, je rekel, da se je na ta način hotel maščevati nad mačeho, ki ga ne more trpeti.

Dečko je vse to priznal hladnokrvno. Zločin je izvršil na ta način, da je izvalil dekletce na vrt, kjer je izkopal jamo, nato pa otroka pozval, naj leže vanjo, češ da se bosta izšla. Ko je dekletce ležalo v jami, ga je zasul s prstjo. Po zločinu pa je šel z bratom lovit ribe in ga ni prav nič vznemirjal zločin, ki ga je bil pravkar storil. Strašni zločin mladeža izpravlja za zdudil veliko razburjenje v Petrovgradu in okolici.

Velik vlom v zagrebško trgovino

Vlomilci so navrtali blagajno in odnesli 150.000 dinarjev

Zagreb, 29. decembra.

Kakor smo že kratko poročali, je bil v noči na včeraj izvršen vlom v prostore zagrebške trgovine Star Oil Comp. na Illici, ki razpečava mineralna olja in kemije proizvode. Vlomilci odnosno vlomilci so vdrlj skozi okno na dvoriščni strani v pisarniške prostore in navrtali težko kovinsko blagajno s »svinjsko nogo«, ki je znatno vlomilsko orozje. Nato so skozi odprti-

no izvlekli iz blagajne okoli 150.000 din. Po vladu so tatovi pobegnili z denarjem skozi isto okno. Za tatovi ni sledu.

Kakor je preiskava ugotovila, je bilo okno pisarne slabo zaprto, tako da je na čisto rahel pritisk popustilo. Policija vrši strogo preiskavo. Kakor vse kaže, so bili vlomilci stari strokovnjaki, zato bo policija zlasti med njimi iskala storilce.

Naše gledališče

DRAMA

Ponedeljek, 30.: zaprto.

Torek, 31. decembra: ob 21.: Cigani, Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

OPERA

Ponedeljek, 30.: zaprto.

Torek, 31. decembra: ob 21.: Grof Luksemburški. Izven. Znižane cene.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Torek, 31. ob 20.15: Gospa ministrica. Premiera.

Objave

Na Silvestrovo in na novega leta dan se boste najbolj zabavali pri Sentjakobčanih ki so pripravili svojim obiskovalcem Nušičevo zabavno veselejšo »Gospa ministrica« z gospo Bučarjevo in v režiji Mirana Petrovičja. Zdrav humor, besedna in situacijska komika odlikujejo to Nušičevo duhovito veselejšo. Pri predstavi sodeluje skoraj vse osebje. Vlogo tete Savke bo igrala pri obeh predstavah mesto obolele gđ. Ančke Grgurevičeve gđ. Tatjana Čučkova. Začetek predstav bo ob 20.15. Ker je za predstavi veliko zanimanje, kupite vstopnice že vnaprej od dana dalje.

Za sirovašnega, bolnega medicinskega čigara prošnja je ponedeljsko »Jutro« objavilo pred tednom, so darovali: ga. H. J. 100 din, g. Milavec 50, g. Juvanc in neimenovani po 30, ga. Mara Črnigoveja in g. I. P. po 100, neimenovana 10, g. dr. Hugo Baumgarten (Trbovlje) 100, g. Franjo Sirc (Kranj), založba Hram, direktor

TPD dr. V. Vrhunc in ga. Marija Crmova po 200, g. Jos. Čihua, trgovec, in neimenovani pa 50, neimenovani 10, neimenovani kolega 40, ga. Marta Šavnikova 100, g. Polde Lovšin (Radomlje) 200, dva neimenovana iz Celja in ga. Lojzka Horvatovala (Radovljica) po 100 din. Velikodušnim darovalcem v našem in v imenu obdarovane študenta, ki živi v resnično težavnih razmerah, najtočnejša zahvala!

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke

Ivan Legat

Ljubljana,

Prešernova ulica 44.

Maribor, Vetrinjska 30

KLIŠEJE

ENO VEČBARVNO JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

INSERIRAJ V »JUTRO«

polnilno pero — Vas vedno razveseli!

PROSTOV. GAS. CETA BIZOVIK

javlja vsem članom, prijateljem in znancem, da nas je za vedno zapustil naš dolgoletni član in častni član, gospod

Ivan Breskvar

Pogreb našega tovariša bo v ponedeljek 30. decembra ob 15. uri iz hiše žalosti v Bizoviku na pokopališču v Bizoviku.

Bizovik, dne 29. decembra 1940.

Mestni o'gradni zavod

Očrna Ljubljana

Dotrpela je naša ljubljena soproga, mati in tašča, gospa

Wölfling Albina roj. Košir

soproga uslužbenca Pivovarne Union

29. t. m.

Na zadnji poti jo spremlimo v torek, dne 31. decembra t. l. ob 2. uri popoldne z žal, kapele sv. Marjete, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 29. decembra 1940.

ZALUJOCI OSTALI